

*"Yüreğimizdeki
insan sevgisini ve
yurtseverliği baskı zulüm
yöntemlerinin sökülüp
atamayacağına bilinci
içinde, bilimi ve tekniği
emperyalizmin
ve sömürgelerin
değil, emekçi halkımızın
hizmetine
sunmak için her çabayı
güçlendirerek sürdürme
yolunda
inançlı ve kararlıyız."*

TEOMAN ÖZTÜRK
(1973-1980 TMMOB BAŞKANI)

"ARAMIZDA"

EMO-GENÇ

TMMOB
Elektrik Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi
43.Şube Bülteni Özel Ekidir
EKİM 2008

Bölgesel Süreli Yayın

EMO İstanbul Şubesi Adına Sahibi: Erhan KARAÇAY

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Boran Başak KOÇ

Baskı: Ezgi Matbaacılık
Çoban Çeşme Mah. Sanayi Cad. Altay Sok. No: 10/A Blok Yenibosna-Bahçelievler/ İSTANBUL
Tel: (0212) 452 23 02 - Faks: (0212) 654 94 13 Telefon: (0212) 671 25 12 - 13

Yönetim Yeri:EMO İstanbul Şubesi
Dikilitaş Mah. Eren Sok. No: 30 34349 Beşiktaş - İSTANBUL
Tel: (0212) 259 11 50 - Faks: (0212) 258 36 55

Web: <http://istanbul.emo.org.tr>
E-posta: istanbul@emo.org.tr
3000 adet basılmıştır. - Üyelerine ücretsiz dağıtılır.

içindekiler

Nedir ya da nasıldır birarada konuşup çıkan seslerin kuru gürültü değil de birlikte yeni anlamlı bir ses oluşturmaları?

Her gelen yeni bireyle farklılaşabilmek ve bireyi farklılaştırabilmek çok mu ötedir somuttan ve bugünden?

Bundan on yıl önce belki buna benzer belki de daha farklı sorulara cevap bulmak için ses üretmeye başladı EMO-GENÇ

Belki her sene dergi çıkarmak için emek verse de 10 yılda sadece 2 dergi çıkarabildi. Ortak ses üretme anlayışından ve çok sesin anlamlı tek ses olabilme çabasından belki bu kadar seyrek çıktı dergimiz.

Zor da olsa biz böyle birlikte olmayı ve bu yolda yürümeyi seviyoruz ve bulunduğumuz noktadan, eğitim sistemini, nükleeri ve yenilenebilir enerjiyi, liberalizmi, mesleki dönüşümleri, küreselleşmeyi, teknolojiyi ve toplumla ilişkisini, emperyalist savaşı, işçi ölümlerini, örgütlenmeyi ve hayattaki bizi tartıştık bu dergide.

Sesimiz ne kadar kalabalıklaşırsa o kadar güveniyoruz sözümüzün doğruluğuna. Deniyoruz çoğalmayı ve seni de bekliyoruz aramıza; sesimize ses katman ve sözümüzü değiştirmen için.

- 4 4.EMO GENÇ KURULTAYI YAPILDI
- 6 BİLGİSAYAR MÜHENDİSLİĞİ EĞİTİMİ VE SORUNLARI
- 8 TEMİZ VE YENİLENEBİLİR ENERJİ
- 10 ÇALIŞMAKTAN ÖLMekten YA DA...
- 12 ELEKTRİĞİN TANRISI : NİKOLA TESLA
- 15 YÜKSEK ÖĞRETİMDE SİYASİ OYUNLAR
- 16 EMO-GENÇ'TEN
- 19 İÖK ÜZERİNE
- 20 DELUZE'NİN KÖKSAPINA VARİŞ : KAFKA'NIN METİNLERİNDE VÜCUT BULMAK/BOZMAK
- 23 FRANSA'DA ÖĞRENCİ HAREKETİ
- 24 BİLİM, SAVAŞ VE SINIR ÖTESİ, "ÖTEKİLER"...
- 25 İSTANBUL'U DİNLİYORUM GÖZLERİM YİNE KAPALI...
- 26 AYDINLATMA
- 28 TERRY EAGLETON - AZİZLER VE ALİMLER (SAINTS AND SCHOLARS)
- 29 GÜVENLİK VE ŞİFRE BİLİM
- 30 PAYIDAR
- 31 YALNIZ DEĞİLSİN...

IV. EMO-GENÇ KURULTAYI YAPILDI

EMO-GENÇ

7 Ekim 2007 tarihinde EMO IV. Öğrenci Üye Kurultayı gerçekleştirildi. Kurultayda eğitimin, öğrencilerin akademik sorunlarından, mezun olduktan sonra bizleri bekleyen mesleki sorunlara, ülkenin önemli gündem maddelerine, toplumsal sorunlara kadar geniş bir yelpazede tartışma yürütüldü, fikir belirtildi. Kurultaya 12 EMO şubesinden öğrenciler katıldı. Eğitim sistemi ve sorunları, üniversite-sanayi işbirliği, akreditasyon, yetkin mühendislik, nükleer ve yenilenebilir enerji, mühendislik, EMO-Genç ve TMMOB, Kürt sorunu, küresel ısınma konuları üzerine 12 şube bildirimlerini sundu. Kurultay, bildirimlerin sunulduğu 3 bölüm ve ardından serbest kürsü konuşmaları yapılarak sonlandırıldı.

EMO-Genç Adana Şubesi "Meslek İçi Eğitim ve Yetkin Mühendislik", Ankara Şubesi "Küresel Isınma Nedir?", Antalya Şubesi "Eğitim Nasıl Olmalı ve Nasıl Olmamalı?", Bursa Şubesi "Elektronik Mühendisliğinin Sorunları ve Türkiye'de Çözüm Arayışları", Denizli Şubesi "Neden EMO Genç ve Nasıl Bir TMMOB?", Diyarbakır Şubesi "Nükleer Enerji ve Yenilenebilir Gerçeklik" ve "Kürt Sorunu", Gaziantep Şubesi "Enerji Optimizasyonu", İstanbul Şubesi "Akreditasyon", İzmir Şubesi "Nasıl Bir EMO Genç", Kocaeli Şubesi "Yetkin Mühendisliğe Genel Bir Bakış", Mersin Şubesi "Mühendisliğin Tanımı", Samsun Şubesi "Üniversite ve Sanayi" başlıklı bildirimlerini sundu. Bildiri sunumlarının ardından, isteyen arkadaşlarımız söz alarak sunulan bildiri hakkında fikirlerini belirttiler.

Tüm bildirimlerin sunumundan sonra serbest kürsü bölümüne geçildi. Tartışmalar ağırlıklı olarak "Kürt sorunu" ve "yetkin mühendislik" konuları üzerinde yoğunlaştı. Fakat her konuşmacının süresi çok kısıtlı olduğundan, konuyla ilgili fikirler ancak kısaca belirtilebildi.

Ayrıca bu bölümde Ankara Şubesi, bildiri sunumları bölümünde sunmadığı "Eğitim Sisteminin Sorunları ve Politeknik Eğitim" başlıklı bildirisini de sundu.

Kürt sorunu konusunun tartışılması sırasında birkaç katılımcının tahammülsüzlük göstererek konuşmacıları susturmaya çalışması, bağırması ve söz alan katılımcılardan birinin de ırkçı, milliyetçi yaklaşımlar getirerek infazları, işkenceyi savunması nedeniyle salonda bir gerginlik yaşansa da görevli arkadaşların müdahalesiyle gerginlik yatıştırıldı. Bu kurultay kürsüsünden kimsenin ırkçılığı, insan hakları ihlallerini, infazları, işkenceyi

savunamayacağı belirtilerek tartışmalara devam edildi. Sonuç olarak, Kürt sorununa demokratik bir çözüm getirilmesinin savunulması konusunda uzlaşıldı.

Yetkin mühendislik konusunda söz alan konuşmacılardan birkaçı, TMMOB'nin düzenlediği bir yetkin mühendislik yasaşının savunulabileceğini söylerken; konuşmacıların çoğu, kendi buldukları şube öğrenci komisyonlarının da görüşlerini belirterek her türlü yetkin mühendislik uygulamasına karşı çıkılması gerektiğini savundu. Yetkin mühendisliğin, akreditasyon uygulamalarının bir parçası olduğu, bunun mühendislik alanında esnek işgücü piyasası oluşturmak için öne sürüldüğü ve sermayenin bu ihtiyacı sonucu ortaya konan bir uygulama olduğu belirtildi. Bu nedenle yetkin mühendisliğin, ülkemizdeki mühendislerin daha düşük ücretlerle çalıştırılması, daha fazla sömürülmesi, yeni mezun mühendislerin staj adı altında bedava işgücü

olarak kullanılması, ulusal mühendislik gücünün yıkımı, emperyalist sermayeye daha fazla bağımlılık anlamına geldiği, bu uygulamaların yeni rant kapılarını açtığı açıklandı. Yetkin mühendislik uygulamalarının, ülkemizdeki mühendisliğin sorunlarına çözüm getiremeyeceği; bu sorunların çözümünün ancak etkin bir denetimle ve eğitim sisteminin sorunlarının çözümünün ancak etkin bir denetimle ve eğitim sisteminin sorunlarının çözümüyle mümkün olacağı belirtildi.

Tüm bu nedenlerle, TMMOB'nin, üyelerinin ve halkın çıkarlarını koruyarak bu uygulamaya karşı çıkması gerektiği savunuldu.

Serbest kürsü tartışmaları sonlandıktan sonra, hazırlanan sonuç bildirgesinin sunumuna geçildi. Sonuç bildirgesinde, YÖK'e karşı çıkılması ve demokratik üniversite için çaba harcanması gerektiği şu ifadeyle belirtildi: "YÖK tüm kurumlarıyla kaldırılmalı, üniversiteler özerk, demokratik ve bilimsel anlayış temelinde yeniden düzenlenmeli, üniversitenin bileşenleri olan öğretim üyeleri, öğrenciler ve üniversite çalışanlarının yönetim ve karar süreçlerine katılmaları güvenceye alınmalıdır." Ülkemiz ve insanlık için hiçbir yarar taşımayan nükleere hayır dendi. Çevrenin ve kültürel değerlerin korunması gerektiği vurgulandı.

Emperyalist politikalara, anti-demokratik anlayışa şu sözlerle karşı çıkıldı: "Her türlü gizli açık emperyalist anlaşmalar iptal edilmelidir. GATS, MAI, MIGA Uluslararası Tahkim yasaları geri çekilmelidir. Düşünce özgürlüğünü

kısıtlayan, toplumu tek tiplendiren ve dışlayan düzenlemeler kaldırılmalı, yükselen milliyetçi akım ve linç kültürü reddedilmelidir.”

Özelleştirmelerin son bulması istendi. Kürt sorununun çözümü için demokratik yöntemlerin benimsenmesi gerektiği belirtildi. Eğitimin sorunlarının çözülmesi istendi.

Ancak sonuç bildirgesinde, uzlaşılabilir konular da vardı. Sonuç bildirgesinde, “yetkin mühendislik” ve “akreditasyon” konularıyla ilgili yer alan ifadelerde uzlaşamadı. Çünkü kurultaydaki bildirimlerin ve serbest kürsüdeki konuşmaların genel eğilimi bu yönde olmasına rağmen, bu eğilim sonuç bildirgesine yansıtılmamıştı.

Yetkin mühendislik konusunda Kocaeli Şubesi'nin bildirisi, bu uygulamaya karşı çıkarıyordu. Ayrıca serbest kürsüde yapılan konuşmaların çoğunda da bu uygulamaya karşı çıkılması gerektiği belirtildi. Akreditasyon konusunun işlendiği tek bildiri de İstanbul Şubenin bildirisiydi. Bu bildiri de, akreditasyon kurumlarının tümüne ve akreditasyon kavramının kendisine karşı çıkılması gerektiği, akreditasyonun eğitim sisteminin sorunlarına çözüm olarak sunulamayacağı belirtilmişti. Bu sunumdan sonra salonda hiç kimse karşı görüş belirtmemişti.

Konuyla ilgili olarak, sonuç bildirgesinde “yetkin mühendislik” ve “akreditasyon” ile ilgili konuların değerlendirildiği maddelerin değiştirilmesi ile ilgili olarak EMO-Genç İstanbul, Ankara ve Kocaeli şubeleri, yürütme kuruluna ortak bir öneri sundu. Ancak, kurultayda bu değişiklik önerisinin sunulmasına ve oylanmasına izin verilmedi.

Buna gerekçe olarak da, sonuç bildirgesinin yürütme kurulunun oy birliği ile hazırlandığı, salona sunulduğu oy çokluğuyla değişiklik yapılamayacağı söylendi. Hatta bir önceki dönem EMO yöneticileri tarafından, eğer salonda oylanarak değişiklik yapılırsa bir senelik emeğin boşa gideceği, salonda bulunan herkesin sonuç bildirgesinde fikrini belirtmeye aynı oranda hakkı olmadığı savunuldu.

Bu anti-demokratik bir tutumdur ve EMO yönetiminin böyle bir tutum takınması yanlıştır. Böyle bir tutum takınılmasının nedeni, yetkin mühendislik konusunda bir önceki dönem EMO yönetimi ile öğrenci komisyonları arasındaki görüş ayrılığı ve EMO yönetiminin yetkin mühendislik uygulamalarına karşı çıkılmasına tahammül gösterememesidir. EMO-Genç'in yaptığı kurultay demokratik bir kurultaydır ve bu kurultayın sonuç bildirgesi, kurultaya katılan tüm öğrencilerin katılımıyla belirlenmelidir.

Konuyla ilgili olarak, sonuç bildirgesinde “yetkin mühendislik” ve “akreditasyon” ile ilgili konuların değerlendirildiği maddelerin değiştirilmesi ile ilgili olarak EMO-Genç İstanbul, Ankara ve Kocaeli şubeleri, yürütme kuruluna ortak bir öneri sundu. Ancak, kurultayda bu değişiklik önerisinin sunulmasına ve oylanmasına izin verilmedi.

Kurultayda, sonuç bildirgesine son halinin verilmesi konusunda izlenen yöntem yanlıştır. Kurultaylarda önceden hazırlanan sonuç bildirgesi taslağı salona sunulduktan sonra tüm değişiklik önerileri alınmalı, bu değişiklik önerileri salona sunulurken tartışılmalı ve oylanmalıdır. Yapılan değişikliklerden sonra sonuç bildirgesinin son hali salonda oylanarak oy çokluğuyla belirlenmelidir.

Bu nedenle sonuç bildirgesi, yetkin mühendislik ve akreditasyon konularında kurultay katılımcılarının görüşünü yansıtmıyor. Bu konularda yapılması istenen değişiklik, yetkin mühendislik uygulamasına, içerisinde TMMOB yer alsa da almasa da karşı çıkılması ve ulusal ve uluslararası tüm akreditasyon kuruluşlarına karşı çıkılması yönündeydi. Kurultaydaki bildirimlerin ve serbest kürsüdeki konuşmaların genel eğilimi bu yönde olduğu göz önüne alınarak ilgili maddeler

değiştirilmelidir.

“Bununla birlikte kendi üniversitesinin diplomasına yabancılaşmak üzere olan bir ülkede olduğumuz gerçeğinin önümüze koyduğu meslek öncesi seviye tespit sınavları ya da Yetkin Mühendis kavramlarının iyi anlaşılması ve birilerinin siyasi rantına malzeme edilmemesi gerekmektedir. Bu konuda yapılacak bir düzenleme olacak ise TMMOB'un onayı olmadan yapılmaması en doğru olanıdır” ifadesi:

“YÖK'ün üniversite diplomalarına mühendislik unvanlarının yazılmaması ile ilgili kararı kaldırılmalı; üniversitelerin mühendislik fakültelerinde lisans eğitimi tamamlamış olanların diplomalarına tekrar mühendis/mimar unvanı yazılmalıdır. Meslek alanımızın serbest ticarete açılmasının bir sonucu olan, mühendisler arasında kastaşma yaratacak olan, staj ve sınav uygulamalarıyla mühendisler üzerindeki sömürüyü, üniversite mezunu olan nitelikli işgücünün işsizlik oranını, ülkemizin emperyalizme bağımlılığını artıracak olan yetkin mühendislik uygulamalarına karşı çıkılmalıdır.” olarak değiştirilmelidir.

“Ülkemizde verilen lisans diplomalarının uluslararası düzeyde tanınırlığı sağlanmalı ve bu amaçla eğitim programlarının akreditasyonunda yabancı akreditasyon kurumları yerine TMMOB'nin içinde yer aldığı MÜDEK (Mühendis Geliştirme Kurulu) çalışmaları yaygınlaştırılmalıdır.” ifadesi, “Ulusal ve uluslararası tüm akreditasyon kuruluşlarına olduğu gibi; sermayenin ihtiyaçlarından doğmuş olan akreditasyon kavramının kendisine de karşı durulmalıdır. Eğitimin sorunlarının çözümü için, toplumun ihtiyaçlarını gözeterek, bilimsel gelişmeyi hedefleyen, herkese eşit koşullarda eğitim sağlayabilecek bir merkezi eğitim planlaması oluşturulmalıdır.” olarak değiştirilmelidir.

Bilgisayar Mühendisliği Eğitimi ve Sorunları

Istanbul Ticaret Üniversitesi - EMO-GENÇ

Ülkemizdeki Bilgisayar Mühendisliği Eğitimi sorunlarına geçmeden önce Türkiye'deki Bilgisayar Mühendisliği eğitiminin 30 yıllık kısa tarihçesinden bahsetmek gerekir.

Dünyada 1960 'lı yılların başında başlayan Bilişim Eğitimi ülkemizde ilk olarak 1967 yılında ODTÜ Mühendislik Fakültesi bünyesinde "Elektronik Hesap Bilimleri" adıyla kurulmuş (bölüme öğrenci alımı daha sonraki yıllarda olmuştur.) Bölümün adı 1979 yılında Bilgisayar Mühendisliği olarak değiştirilmiş ve 1981 yılında bölüm 16 Bilgisayar Mühendisi mezun vermiştir. 1977 yılında Hacettepe Üniversitesi Mühendislik Fakültesi bünyesinde (dilimize Bilgisayar, Yazılım, Donanım, Hafıza gibi terimleri kazandıran Aydın Köksal'ın ve Veri Tabanı konusunda otorite olan Ünal Yarımağan gibi akademisyenler tarafından) kurulan bölüm 25 öğrenciyle eğitime başlamıştır. Bölümün adı 1999 yılında Bilgisayar Mühendisliği olarak değiştirilmiştir. Ülkemizde ODTÜ ve Hacettepe Üniversitelerinin başlattığı Bilgisayar Mühendisliği eğitimi 1982 yılında Boğaziçi Üniversitesi 52 öğrenciyle, 1983 yılında İTÜ 25 öğrenciyle, 1983 yılında ise Yıldız Teknik Üniversitesi 42 öğrenci ve Ege Üniversitesinde 41 öğrenci ile Bilgisayar Mühendisliği Eğitimlerini başlatmıştır. Vakıf Üniversitelerinden ise ilk olarak 1986 yılında Bilkent Üniversitesi 50 öğrenci ile "Bilgisayar ve Enformatik Mühendisliği" adı altında eğitime başlamıştır. (1)

2007 ÖSYM verilerine göre 49 üniversitede (K.Kıbrıs, Azerbaycan, Kırgızistan dahil) Bilgisayar Mühendisliği eğitimi verilmektedir. 49 adet üniversitede Bilgisayar Mühendisliği adına 2430 kontenjan ayrılmış olup bunun 2301 adeti doldurulmuştur. Üniversitelerin Bilgisayar Mühendisliği bölümlerini yüksek puanlarla kazanmış bu öğrenciler acaba bekledikleri doyuruculukta bir eğitimle karşılaşacaklar mı ?

Ya da Bilgisayar Mühendisliği eğitimini tamamlayan kişiler;

- > Türkiye'nin Bilişim işgücünde; Bilgisayar Mühendislerine düşen görevleri yerine getirebilecek düzeyde eğitim almışlar mıdır ?
- > Herhangi bir ek eğitime ya da beceriye ihtiyaç duymadan Yurtdışında çalışabilecek düzeyde midirler?
- > Özellikle gelişimini tamamlamış ülkelerde lisanüstü eğitimine devam edebilecek düzeyde mi ?
- > Yada Türkiye'de Akademik olarak çalışacaklar; uluslararası düzeyde bilgi ve becerilerle donatılmışlar mıdır?

Tabiki de üniversitelerimizden mezun olan Bilgisayar Mühendisi meslektaşlarımız hem Türkiye'de hem de Yurtdışında çok önemli projeleri sanayide, iş dünyasında

yada akademik ortamlarda gerçekleştirmektedirler.

Değişik Üniversitelerdeki Bilgisayar Mühendisliği Öğrencisi arkadaşlarla çeşitli ortamlarda eğitim hayatımız hakkında konuştuğumda pek de iç açıcı tablolardan bahsedilmiyor. Bütün bu olumsuzluklar bizim gibi sanayi devrimini yakalayamamış ülkeler için Bilişim alanında çağı yakalayarak hatta önüne geçerek (çok mu iyimser oldu) Dünya üzerinde söz sahibi olacak ülkemize ; tabir yerindeyse "mektepli" bilişim insanları yetiştirecek kurumların bazı eksikliklerinin olduğunu göstermektedir.

Bütün bu eksiklikleri şu alt başlıklar altında toplayabiliriz

1) Öğretim Üyesi

Belirli Üniversitelerimiz dışında Bilgisayar Mühendisliği bölümlerinde yeterli sayıda akademisyen bulunmuyor. Yeterli sayıda akademisyen bulunmadığından dolayı bazen bir akademisyen birden fazla farklı dersi (ki bunlar genellikle birbirine yakın olmayan konular, donanım veya yazılım alanında) vermek zorunda kalıyor. Bunun sonucunda o ders için gerekli temel beceriler Bilgisayar

Mühendisliği öğrencilerine kazandırılmıyor. Ayrıca fazla ders yükü yüklenmesi sonucunda akademisyenlerin dersi anlatma verimleri düşüyor yada gerekli araştırmaları yapamadan bizlerin karşısına çıkmak zorunda kalıyorlar. Bilgisayar Mühendisliği ülkemizde yeni bir Mühendislik dalı olduğundan dolayı; Bilgisayar Mühendisliği lisansına sahip akademisyen sayısı az ve bunun sonucunda farklı mühendislik dalından mezun (hatta bazen mühendislik geçmişi olmayan) kişiler tarafından dersler verilmeye çalışılıyor. Bunun sonucunda Bilgisayar

Mühendisliği disiplini ve yaklaşımı, öğrencilerin bilincinde tam olarak oluşturulamıyor. Ortak bir Bilgisayar Mühendisliği bakış açısı sağlanamıyor. Ülkemizde siyasetler tarafından; kalkınmamıza yarar sağlamayacağı belli olan, kurumlara yeteri kadar kadro ve maddi kaynak ayrılırken ülkenin kalkınmasını sağlayacak mühendislik fakültelerine yeteri kadar kaynak ayrılmıyor.

2) Ders Müfredatı

Bilgisayar Mühendisliği eğitiminde müfredat dengesizliğini bir örnekle açıklamak daha faydalı olur. Bir terazi düşünün; bir kefesinde ders programlarını uluslararası ölçütlerde verme çabaları; ve beraberinde ABET vb. kurumlar tarafından onay alma yarışı terazinin diğer kefesinde ise ülkenin imkanlarına, piyasanın ihtiyaçlarına yönelik Bilgisayar Mühendisi yetiştirme durumu. Ülkemizde yüksek teknolojiye sahip; işlemci ya da donanım üretimi üzerine araştırma imkanları oldukça sınırlıdır. Bütün bunlara karşılık yoğun bir şekilde ders programında bu tür dersler alan BM'nin iş bulma şansı azalmaktadır. Bilgisayar Mühendisliğinin alanına giren konular dünyada en çok gelişime ve ilerlemeye açık konular olmasına rağmen; müfredatla ilgili bir başka kötü durum ise ders programlarında yeni gelişmelere ayak uydurulmaması, gelişen ve değişen bilgilerin derslerde yerini alamamasıdır.

Sonuç olarak BM ders müfredatı alanında yukarıda bahsedilen dengelere dikkat edilip gerekli düzenlemeler bunlara göre yapılmalıdır.

3) Laboratuvar Çalışmaları

Sistemini oturmuş Üniversiteler dışında; Bilgisayar Mühendisliği eğitiminde alınan teorik bilgilerin (BM pratiğe dayalı bir meslek dalıdır) uygulanması yada pekiştirilmesi için varılması gereken Laboratuvarlar ya sayıca yetersiz yada donanımsal olarak eksiktir. Bunun sonucunda; uygulanması gereken birçok konu ya hiç uygulanmadan geçilmekte ya da çok az bir sürede, baştan savma bir şekilde, uygulanmış olmak için uygulanmaktadır.

4) Ders Kitapları

Türkiye teknolojiye yön veren bir ülke konumunda olmadığından dolayı Bilgisayar Mühendisliği eğitiminde kullanılan kitapların neredeyse tamamına yakını İngilizcedir. Bilgisayar alanında yazılmış Türkçe kitapların çoğu, Bilgisayar Mühendisliği eğitiminden geçmemiş

kişiler tarafından yazılmış ya da çeviri yapılmıştır, yapılan çevirilerde konu hakkında yeteri kadar bilgisi olmayan kişiler tarafından yapıldığından öğrenciler için tam bir kavram kargaşası oluşmaktadır. Bilgisayar Mühendisliği eğitiminde örnek gösterilip okutulacak düzeyde basılan kitap ve bunları yazan insan sayısı oldukça azdır.

Bilgisayar Mühendisliği ülkemizde yeni bir Mühendislik dalı olduğundan dolayı ; Bilgisayar Mühendisliği lisansına sahip akademisyen sayısı az ve bunun sonucunda farklı mühendislik dalından mezun (hatta bazen mühendislik geçmişi olmayan) kişiler tarafından dersler verilmeye çalışılıyor

Bilgisayar Mühendisliği öğrencileri tüm bu olumsuzluklara rağmen ülkemizin gelişimine katkıda bulunacak mühendislik dallarının başında gelmektedir. Tüm bu sorunlara çözümler bulmak amacıyla çeşitli organizasyonlar, kongreler, toplantılar düzenlenmektedir.

EMO'nun resmi sponsoru olduğu ve 2007 yılında (12-15 Nisan tarihinde) Eskişehir Osmangazi Üniversitesi'nde üçüncüsü gerçekleştirilen ve 40 üniversiteden 180 Bilgisayar Mühendisliği öğrencisinin katıldığı, 2008 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi'nde dördüncüsü gerçekleştirilen Bilgisayar Mühendisliği Öğrencileri Kongresi (BİLMÖK), bu sorunların çözümlerinin arandığı ortamlardan biridir.

EMO bünyesinde kurulmuş olan, İstanbul Şubesi'nde faaliyet gösteren, Bilgisayar Mühendisliği Meslek Dalı Komisyonu'nun amacı başta imza yetkisi olmak üzere sorunlarımızın yasal olarak çözümü, mesleğin geliştirilmesi gibi, sorunlara çözümler bulmaktır. Bu amaçla sloganları "Bu ülkenin insanların Bilgisayar Mühendislerine Bilgisayar Mühendislerinin de meslek odasında örgütlenmeye ihtiyacı vardır."

Yazımızı burada noktalarken sonsöz olarak daha gelişmiş, aydın bir Türkiye için ilköğretimden yüksek öğretime, eğitimin kaliteli, üretken ve topluma yönelik olmasını gelecek kuşaklar adına diliyoruz.

Temiz ve Yenilenebilir Enerji

DERYA DİKBAŞ

Günümüzde neredeyse zamanla yarışan teknolojiyi takip edebilmek her geçen gün zorlaşmakta. İnsanlık tarihi boyunca, fen bilimleri ve onun doğrudan sonucu olan teknoloji; insanlığın ihtiyaçları doğrultusunda şekillenmiş, bugünkü halini almış ve gelişimini sürdürmektedir. Bilim dünyası; kişisel, insanlıktan ve toplumun ihtiyaçlarından uzak bir dünya değildir. Aksine yüzyıllar boyu merkezine insan hayatı ve ihtiyaçlarını almış, bu doğrultuda kendini geliştiren ve yenileyen bir dünya olmuştur.

Günümüz şartları ve ihtiyaçlarına baktığımızda ise önemi tartışılmaz bir konu üzerinde bilim insanları insanlığa hizmet etmek için çalışmalarını sürdürmektedir. Bugün insanlık adına yapılan ve insanlığın umudu olan en önemli gelişmeler şüphesiz "temiz ve yenilenebilir enerji" üzerine yapılan çalışmalardır.

Yazı boyunca, güncel ve önemi yadsınamaz bir sorun olan küresel ısınma için çözüm teşkil eden temiz ve yenilenebilir enerji kaynaklarına yer vereceğiz. Temiz ve yenilenebilir enerji kaynakları, kendi içinde birçok araştırma dalı olan bir alan. Ancak biz bu yazıda en güncel konular hakkında çok genel bir fikir edineceğiz.

Rüzgar Enerjisi Sistemleri

Bir sistemi anlamanın en iyi yollarından biri, kaynağı iyi tanımadır. Bu nedenle sistemi incelemeye geçmeden önce rüzgarın bir tanımını yapalım.

Rüzgar, yerkabuğunun homojen ısınmaması nedeni ile hava kütlelerinin oluşturduğu harekettir. Bunu biraz daha açacak olursak; toprağın ısınma ısısının sudan az olması, enlem-boylam ilişkileri, güneşi alma açısı ve süresi gibi pek çok etken sonucu topraklar üzerinde alçak basınç, denizler üzerinde yüksek basınç oluşumu gözlenir. Rüzgar, bu farklı basınçtaki hava kütlelerinin hareketidir.

Rüzgar oluşumuna neden olan etmenlerin tamamı doğal olduğu için, bu enerji kaynağı tükenmez; yani yenilenebilir enerji tanımını yapabiliriz. Bu enerjinin üretimi sonucunda herhangi bir zararlı atık oluşmadığından, bu aynı zamanda temiz bir enerji sistemidir.

Bir kontrol sistemini düşünelim : giriş (rüzgar) kontrol mekanizması (türbin) çıkış (şebeke)

Bir rüzgar santralının tasarımı ve kurulmasından önce, santral kurulacağı bölgede rüzgar fizibilite çalışması yapılmalıdır. Bu fizibilite çalışmaları; santral büyüklüğü, türbinlerin yerleri ve güçleri, üretilen enerjinin maliyeti gibi başlıklar içerir. Bu çalışmalar sonucu elde edilen ortalama rüzgar verileri doğrultusunda en uygun türbin modeli belirlenir ve en verimli hale getirmek için analizler yapılır.

Türbin dizaynında 2 farklı tasarım tipi kullanılır ve bu tasarımlar rotor kanatlarının pozisyonu ile anılır.

- 1-yatay eksenli rüzgar türbinleri
- 2-düşey eksenli rüzgar türbinleri

Şemadan da anlayacağımız gibi bir rüzgar türbininin çalışması en basit şekliyle şu şekilde olmaktadır:

Rüzgar rotor kanatlarını, kanatlar da dişli kutusunu hareket ettirmekte. Jeneratör yardımı ile bu mekanik enerji elektrik enerjisine çevrilmektedir. Bu aşamaya kadar elektrik enerjisinin eldesini gördük. Eksik olan şey ise üretilen elektrik enerjisinin depolanması.

Depolama işlemi şeması:

Elektronik Şarj Kontrol Ünitesi

Aküyü aşırı şarjdan korur. Ayrıca akü doluyken rüzgar esmesi durumunda gelen fazla enerji, hava ya da su ısıtan yük dirençlerine aktarılılarak kontrol sağlanır.

Akü

Gerekli akü sistemin kurulduğu yere bağlıdır. Rüzgarsız geçecek en az 3 güne yetecek kadar olmalı ve şarj akımı belirli % sınırları içinde kalmalıdır. Yani akü seçiminde gün başına harcanacak enerji miktarının bilinmesi önemlidir.

Güneş Enerjisi

Güneş içerisinde sürekli olarak, hidrojenin helyuma dönüştüğü füzyon reaksiyonları gerçekleşmektedir ve oluşan kütle farkı ısı enerjisine dönüşerek uzaya yayılmaktadır. Güneşten yeryüzüne ulaşan enerji ise 1.395 kW civarındadır. Yapılan ölçümlere göre, Türkiye'nin %63'ünde 10 ay, %17'sinde ise bir yıl boyunca güneş enerjisinden yararlanmak mümkündür. Kaynak açısından incelediğimizde güneş, kendini yenileyebilen, sürekli, temiz ve tehlikesiz bir enerji kaynağıdır.

Günümüzde güneş enerjisi daha çok bina ısıtma, soğutmasında ve sıcak su elde etmekte kullanılmaktadır.

Yakıt hücresinin bileşenlerini şöyle sıralayabiliriz,

1- Yakıt dönüştürücü

Eğer hidrojeni doğrudan kullanan bir sistem değilse, sisteminizde bir yakıt dönüştürücünün olması gerekir. Bu yakıt dönüştürücünün görevi, hidrojen molekülleri içeren hidrokarbon yakıtlardan saf hidrojen elde etmektir.

2-Yakıt hücresi modülü

Elde edilen hidrojen, yakıt hücresine verilirken havadan oksijen alınır. Plakalar arasına yerleştirilen elektromembran yapılı zarlardan oluşan modülde meydana gelen elektrokimyasal reaksiyon sonucunda, doğru akım elde edilir.

3- Güç dönüştürücü

Elde edilen doğru akım, alternatif akıma çevrilir.

4- Kontrol sistemi

Yukarıda anlattığımız tüm bu aşamaları denetleyen sistemdir. Yakıt hücrelerinin maliyetli olma dezavantajının yanısıra pek çok avantajı bulunmaktadır:

- Çevresel kirlilik oranı düşüktür.
- Enerji üretim verimi oldukça yüksektir.
- Farklı yakıtlarla çalışabilir. (Doğal gaz, LPG, Metanol ve

YAKIT PİLLERİ : güneş => güneş panelleri => inverter => santral

En yaygın kullanım biçimi ise sıcak su elde etmek için kullanımıdır. Güneş panelleri ayrı ayrı hareketli parçalardan oluşmaz ya da yakıt yenileme derdi yoktur. Yalnızca güneş ışınlarının bulunduğu bir alana paneli yerleştirmek yeterlidir, bu açıdan oldukça pratiktir.

Güneş pili ya da panel yapısını en basit şekilde özetleyecek olursak; bir yarı iletken devreden oluşur ve güneş ışınlarını emerek fotovoltaik etki yardımıyla elektron hareketine sebep olur , böylece DC voltaj ve akım üretilir.

Yakıt hücreleri, elektrokimyasal proses ile hidrojenden elektrik ve ısı üreten cihazlardır. Yakıt hücresi sistemi ise, hidrokarbon yakıtlardan hidrojen elde ederek veya doğrudan hidrojen kullanarak çalışır. Hücre içinde havadan aldığı oksijen ile hidrojeni elektrokimyasal yöntem ile oksitleyerek elektrik ve ısı enerjisi üretir.

Temel bir yakıt hücresi, aralarında bir yük ile bağlantı kurulmuş anot ve katot elektrot ve elektrolit(çözelti)'ten oluşur.

Nafta)

- Egzoz ısısı yeniden kazanılabilir.
- Modüler yapıdadır.
- Güvenilir bir sistemdir.
- Katı atık ve gürültü problemi yoktur.

Günümüz çevre şartlarını göz önünde bulundurduğumuzda yakıt hücresi teknolojisinin bu nitelikleri nedeni ile geleceğin teknolojisi olma yolunda ilerlediğini kolayca farkedebiliriz. 2005 yılı içerisinde dünyamızda 441EJ (egzajoule) enerji tüketimi, ülkemizde ise aynı yıl içerisinde 4,1EJ enerji tüketimi gerçekleşmiştir. Artan sanayileşme ve teknolojik gelişmeler ile bu tüketim miktarının katlanarak arttığını düşünürsek, dünyamızın bu ihtiyaca karşılık verecek derecede verimli, aynı zamanda çevre dostu enerji kaynaklarına ihtiyacı bulunmaktadır.

Doğanın, enerji üretimindeki iktidar ve tekelleşme mücadelelerini, insana özgü hırsı kaldıramayacak kadar yıprandığı bu günlerde yalnızca bilimadamlarına değil hepimize büyük sorumluluklar düştüğünü fark etmemiz gerek diyerek yazıyı burada noktalıyorum. Az da olsa birşeyler katmış olmayı umarak...

ÇALIŞMAKTAN ÖLMEK YA DA...

ÖVÜNÇ PATIR

"Çalışarak yaşamak ya da savaşarak ölmek!" Böyle inlemişti Paris sokakları coşkuyula, bundan 150 yıl önce. Bugünse dünya adeta acıyla kıvrılıyor: Çalışmaktan ölmek ya da yaşamak!

Evet, çalışmaktan ölüyor insanlar bugün. Bunu görmek için iş dönüşünde servislerden inen yorgun insanların yüzlerine bakmak yeter. Görmüyorsanız Tuzla'ya bakın! Bu aralar çok 'in' bir mekan televizyonlarda. Ölümü, Türkiye'nin doğusunda görmekten sıkıldıysanız, aynı insanların İstanbul'un doğusunda, Tuzla'da ölümünü seyredin. Çorlu'ya bakın, ayağınızdaki kotu taşıyan işçilere. İlla işçi ölümü görmek istiyorsanız İzmir Aliağa'ya bakın, Kocaeli'ye bakın. Oraları uzak geliyorsa şehrin içindeki kentsel dönüşen alanlara bakın, inşaatlara bakın. Bütün bu ölenler; kar maksimizasyonu adına, gerekli teçhizatın yoksun, iki güne bir 18 saat, tuvalet molası bile olmadan 'çalıştırılan'lardır. 'Daha çok para kazanma'yı; 'milli yarar', 'ilerleme', 'ülke ekonomisinin iyiliği' kisvesi altında insanlara sunanlar tarafından 'çalıştırılan'lar ve sonra da 'eğitimsiz' oldukları için suçlu bulunanlardır. Kimse kendi isteğiyle ölümüne çalışmaz. Ama Blanqui'nin dediği gibi: "Kurbanlar, ilk kez cellat olarak gösterilmiyor."

Bu işin eğitimle ilgisi ideolojik: Ölümler, sadece 'milli yarar' ve 'ilerleme'nin, patronların daha çok kazanmasında paravan rolü oynayabilmesinin bir ön koşulu olarak, bu kavramlarla 'eğitilmemiş' açısından eğitimle ilgili, zira başka birçok cinayette olduğu gibi iş cinayetlerinin meşruiyeti de 'vatan millet sevgisi ve devletin bekası'ndan kaynaklanıyor. O sevgi ki Ticaret ve Sanayi Bakanı Zafer Çağlayan'a "Bu kazaların ardında yabancı ülkelerin tertibi var" dedirtebiliyor. Yani Tuzla'da eğitim orada çalışanlar için değil, orayı izleyen bizler için gerekli ya da başka bir düzlemde işçilerin söylediği gibi işverenler için...

Her ne kadar İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürü Kasım Özer: "Köylü bunlar, ayakları hep toprağa bastığı için 20 m yükseklikte, 20 cm genişliğinde platformda yürümesini bilmiyorlar, düşüyorlar." dese de Tuzla'da yalnızca işçiler ölmüyor, mühendisler de ölüyor. Buna rağmen ölümlere karşı ve emekten yana tavır alması beklenen TMMOB'a bağlı GEMİ M.O. (Gemi Makineleri İşletme Mühendisleri Odası), patron örgütü GİSBİR ile iş kazalarına yönelik etkinlik düzenliyor. Tuzla'daki cinayetlerin failleri ölenin kim olduğuyla ilgilenmiyorlar, sadece kazancın ve 'büyüyen tersanecilik sektörü' için verilmesi gereken kurbanın hesabını yapıyorlar. İşçiler ise 'yap' denileni yapmaktan başka çareleri olmadığını söylüyor; eğitim, burada, 'yap' denileni sorgulamadan yapmaya yarıyor. Patron veya usta –artık kimse muhatabı- 'kum

torbası ol, filikayı deneyeceğiz' dediği zaman; işçinin denileni yapmak dışındaki seçeneği kovulmak. Arada ise sendikal mücadele var ama onun da ne kadar baltalandığını biliyoruz: "İş yerindeki sendika PKK'lı" diyor Selah Tersanesi sahibi Erkan Selah. Patronların, işçilerin örgütlenmesine karşı tavır sadece sözde değil pratikte de büyük bir şiddet barındırıyor içinde. İşçilerin grev günü greve katılmamaları için servislerle ve daha erken saatlerde getirilip içeri sokulması, greve katılan işçilerin kapıdan içeri alınmaması ve yine patronlar marifetiyle örgütlenen "İşyerinde bölücü istemiyoruz!" konulu Limter – İş ve grev karşıtı işçi yürüyüşü bu şiddetin ve aynı zamanda sermayenin örgütlülüğünün de açık göstergesidir.

Öte yandan işçilere zaten insan gözüyle bakılmadığı için patronlar ve devlet söyleminde mücadelenin yeri yok tabii ki: "Bu deneme böyle yapılır. Kum torbası falan bilmiyorum, denemede kum torbası olmaz", "Deneme 19 kişi yerine 16 kişiyle yapılmış. Deneme yapılmıyorsa filika 19 kişiyle yüzecekti. Gemi fırtınaya yakalansa

19 kişi öldü" diyor GİSAN Tersanesi kurucusu Mehmet Oyar. Bu bir ideoloji sorunu yani: emek ve dolayısıyla yaşam/insan hayatı, üzerinden para kazanılacak bir metadır, dünyadaki diğer her şey gibi. Örgütlenenler, onlara yakın duranlar işten atılır; nasıl olsa yerlerine gelecek bir sürü adam var: Yaşasın serbest rekabet!

İşin sosyal, siyasal ve hukuksal boyutu ise ancak orada esamisinin okunmamasıyla var olabiliyor; yani örgütlenme yasal bir hakken yok sayılıyor, işçilerin saatlerce molasız çalıştırılmaları, ölümcül yorgunlukları, 10 – 15 kişi bir odada yaşamaları olağan ve hatta gerekli görülüyor. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Faruk Çelik: "Tuzla'da bakanlığımı ilgilendiren bir durum yok. Yapılacak her şeyi yaptık" diyor ve ekliyor: "Ama kapatma söz konusu olabilir." Nitekim RMK ve GİSAN tersaneleri kapatılıyor -ki daha önce de tersaneler kısa süreliğine kapatılıp açılmıştı, hiçbir şey değişmemişti. Kapatmanın, Tuzla'da devletin çözümü olduğunu, orada ölenlerin yani çalışanların çözümü olmadığını Limter – İş daha önce belirtmişti, zira insanlar ekmek alabilmek için çalışmak mecburiyetindedir; zorlansalar da isteyerek de çalışsalar ve hatta ölseler bile.

**Karşı çıkışın yolu
ise ayağımızı bastığımız yerlerde
örgütlenebilmekten geçiyor.
Tuzla'da yaşananları meşru kılmanın
yöntemi yukarıda bahsettiğim gibi
eğitimse, biz bizzat bu işin göbeğinde
bulunuyoruz öğrenciler olarak.
Tersanelerde ölenler üniversiteden
arkadaşımız olan mühendislerse, işte
buyurun biz de mühendislik okuyoruz.**

Tersanelerin İstanbul'dan ve dolayısıyla kameralardan görece uzak Yalova ve Sinop'a taşınması ise ölümleri engellemekten ziyade gizlemeye yönelik; ölenler ve öldürenlerde bir değişiklik yok. Bunun dışında, içine çalışanların, onların meslek örgütlerinin ve sendikalarının katılmadığı ittifakların ve ölümün birebir muhatabı ve öznesi olanların sözünün olmadığı bir çözümün gerçek hayatta karşılığı olmuyor.

Ölümler basına ilk yansıdığı zamanlarda Tuzla'ya devletli çağırılanlar olmuştu. İşte devlet Tuzla'ya geldi ve kendisini ilgilendiren bir şey bulamadı orada. Çünkü 80'lerden beri Tuzla'da devlet tam da orada gözükmeyerek var oluyor. Taşeron sistemi yeni değil, Tuzla zaten bu sistem üzerine kurulmuş. Taşeronların patronlarla yakın ilişkileri bilinmiyor değil. Tuzla'da olan bitenler devlet tarafından bilinmiyor da değil – o devlet ki kendi bekası söz konusu olduğunda uçan kuşu duyan ve vurmaktan çekinmeyen. Tuzla'da devletin yokmuş gibi davranması, Ergenekon'da yokmuş gibi davranmasıyla aynı şey: "Bunlar münferit olaylardır." Kapalı kapılar ardında neler döndüğü yavaş yavaş belli olmaya başlamışken, kameralara yapılan bu açıklamaların hiçbir inandırıcılığının olmadığı da aşikar.

Kameraların buralara dönmesi gösteriyi büyütüyor ve normalleştiriyor. (Apaydınlık) milli (yarar) eğitimimizin bir sonraki safhasında başöğretmenimiz medya –arkasında patronları, sermayesi, devletiyle-. Ondandır, darbelerin meşru, Tuzla'daki ölümlerin gerekli, tecavüzün ve polisin adam öldürmesinin ise zaten tahrikten ve normal olduğunu öğreniyoruz. Tabii bu anlık bir eğitim değil, bir süreç ve bu sürecin sonunda da korkmayı öğrenerek eyleyemez/karşı koyamaz hale geliyoruz. Mevcut karşı çıkışlar ise biraz cılız, biraz da kendiliğinden değil başkalarının sözüyle olduğundan eksik kalıyor. Tuzla'daki büyük grevin de işçilerden çok dışarıdan gelenlerin katılımıyla gerçekleşmesi buna tekabül eder. Tuzla'daki ölümler kameralara takılmış ve normalleşmiştir ama bir yandan da karşı çıkışlar örgütlemiş ve sonraki karşı çıkışların önünü açmıştır. Kameraların yüzünü dönmediği yerlerde ise daha nice Tuzlalar var: Gece çalışan yeraltı atölyelerinde, madenlerde, inşaatlarda, organize sanayilerde, varoşlarda, sokaklarda, dağlarda, fındık tarlalarında, üniversitelerde... imha ve inkar devam ediyor.

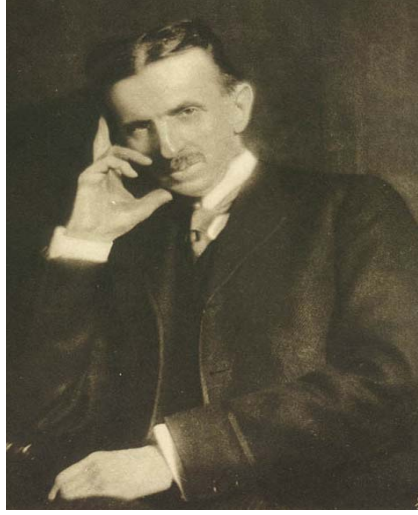
Karşı çıkışın yolu ise ayağımızı bastığımız yerlerde örgütlenebilmekten geçiyor. Tuzla'da yaşananları meşru kılmanın yöntemi yukarıda bahsettiğim gibi eğitimse, biz bizzat bu işin göbeğinde bulunuyoruz öğrenciler olarak. Tersanelerde ölenler üniversiteden arkadaşımız olan mühendislerse, işte buyurun biz de mühendislik okuyoruz. Çalışmaktan ölen mahalleden arkadaşlarımızı, orda da biz varız. Tuzlalar her yerdeyse biz de her yerdeyiz. Bize eğitim, bilim, ilerleme, milli yarar diye sunulan yalanlara karnımızın tok olduğunu her yerde söylemeliyiz. Tuzla'da yaşananlara, mühendissek mühendis olarak, öğrenciysek öğrenci olarak, bulunduğumuz yerde sessiz kalmamamız, maruz kaldığımız bu yalanlardan kendimizi sıyrıp temiz hava alabilmemiz ve önümüzü görebilmemiz için de elzemdir.

ELEKTRİĞİN TANRISI

UMUT ÇAĞATAY ZENGÜL

"Teknolojinin pazara yönelik olması ve pazarla arasında birbirlerini yaşatan bir denge olması, tüketiciyi bile pazarlanabilen mal haline getirmişken tarih bugünün teknolojisini yaratan, yaratırken pazarın değil toplumun yanında olan ve doğal olarak burjuva tarihçilerin halının altına süpürdüğü bir deha..."

Nicola Tesla, 9 Temmuz 1856 yılında, o zamanlar Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'na bağlı olan Hırvatistan'ın güneybatı kesiminde Smiljan isimli bir köyde doğmuştur. Ailesi Sırp asıllıdır ve babası köydeki Ortodoks kilisesinin rahibidir. Annesi okumamış olmakla birlikte, Tesla'nın okul öncesi eğitiminde çok önemli bir yere sahiptir. Tesla'nın hayatı boyunca bir takıntı haline getirdiği, yemeğini yemeden önce tabaktaki yemekle ilgili kübik hesaplamaları akıldan yapmak ve bitirmeden yemeğe başlamamak, sanırım annesiyle yaptığı çalışmalardaki zihinsel hesaplama egzersizlerinden kalma bir alışkanlıktı.

Tesla çocukluğunda geçirdiği tuhaf bir hastalıktan çok etkilenmiştir ve kendi ifadesine göre geç uyanışının nedeni bu olmuştur. *"Çocukluğumda, ilginç bir felaket yüzünden acı çekiyordum; sıklıkla kuvvetli flaşlarla bezeli imgeler, gerçek nesnelerin yerini alıyor, düşüncelerimi ve hareketlerimi engelliyordu. Bu resimler daha önce gördüğüm ama hiç hayalini kurmadığım nesnelere ve sahnelerdi. Bana bir söz söylendiğinde, nesnenin işaret ettiği resim aniden hayalimde canlanırdı ve bazen gördüğümün gerçek olup olmadığını ayırdına varamazdım. Bu bende büyük bir kaygıya ve rahatsızlığa sebep olurdu"*. Bu görünüşler hastalıklı bir kimsenin gördüğü halüsinasyonlarla karıştırılmamalıydı. Bunlar (görünen imgeler), kendi formüle ettiği teoriye göre; önemli bir uyarının (heyecanın) sebep olduğu, beynin refleksif bir davranışla retina üzerine gönderdiği imgelerdi. Tesla, eğer bu teorim doğruysa der: *"Herhangi birinin, aklında tasarladığı bir nesnenin görüntüsü bir ekrana yansıtılabilir ve böylelikle görünür hale getirilebilir"*. İnsan ilişkilerinde bir devrim yaratacağını düşündüğü bu teori üzerine o zamanlarda epey bir çaba sarf etmiştir.

Kendi aklında tasarladığı bir görüntüyü, başka odada oturan bir kimsenin de zihninde yaratabilmek için uğraşmıştır.

Abisinin ölümünden sonra evde annesi ve babası tarafından şiddete maruz kalan Tesla'ya, papaz olan babası, dini eğitim alması için baskı yapsa da, o, Graz'daki politeknik okuluna yazıldı. Üniversite eğitimini Prag Üniversitesi'nde mühendislik üzerine devam ettirirken yabancı teknik eserleri okuyabilmek için Prag'da kurslara giderek Almanca, İngilizce ve Fransızca öğrendi.

Prag'daki tahsilini 1880'de bitirdikten sonra, Budapeşte'de lisansüstü yaparken, profesörüyle alternatif akımın

özelliklerini tartıştı. Sonra Paris telefon şirketinde çalışmaya başladı. Burada doğru akım motorları ve dinamolar konusunda geniş ve önemli tecrübeler edindi. Oradayken çalıştırdığı döner makineleri korumak için regüle edici kontrol cihazları icat etti.

O ilk günlerde doğru akım, genellikle ısıtmaya, ışık vermeye, güç sağlamaya ve iletmeye en uygun elektrik akımı olarak biliniyordu. Fakat direnç kayıpları o kadar büyüktü ki, her mil kare için bir güç santraline gerek vardı. İlk akkor ampuller (110 voltta), güç santrallerine yakın olsalar bile parlak yanıyorlar ve bir milden daha az uzaklıktakiler ise

kaybolan güce bağlı olarak sönük yanıyorlardı.

Tesla'ya göre doğru akım saçmalığın daniskasıydı. Hem jeneratör (üreteç) hem de motordaki komütatörü ortadan kaldırmak ve AA'ya tüm sistemde kullanmak akla uygun gelmekteydi. Fakat hiç kimse alternatif akımla çalışan bir motor oluşturamamıştı. Tesla bu sorunu çok düşündü. 1882 Şubat'ında, Budapeşte'nin bir parkında *Szigetti* adında bir sınıf arkadaşısıyla gezinirken aniden haykırdı: *"Buldum! Şimdi değişime dikkat et!"* O anda tüm elektrik endüstrisinde devrim yapacak olan, dönen manyetik alanı bulmuştu. Dönen elemana bağlantı gereği olmayacaktı; komütatör yoktu artık.

1884'te, cebindeki birkaç sentle gemiden New York'a indi. Uzun süre düşüncelerini değerlendirebilecek fırsat bulamadı. New York'ta işsiz güçsüz, avare gibi dolaşan Tesla, ilk laboratuvarında akkor lambası için pazar aramakla meşgul olan *Edison'a* rastladığında, bulduğu alternatif akım sistemini anlattı. Bu düşünceyi küçümseyen "büyük adam" Edison: *"Sen teori üzerinde zamanını harcıyorsun"* dedi.

Bir yıl boyunca, para kazanıp hayatta kalabilmek için çukur kazdı. Bir şantiyede çalışırken elektrikle ilgili ilginç fikirleri olduğunu duyan ustası, Tesla'yı *A.K. Brown* adlı firmanın sahibiyile tanıştırdı. Teslanın parlak fikirleri *Brown'u* ve ortağını çok etkiledi ve bir atılım yapmaya karar verdiler: Tesla'ya bir laboratuvar açmasında destek oldular. Tesla, bu laboratuvarında jeneratör, transformatörler, iletim hattı motorları, ışıklar ve iki üç fazlı sistemler gibi, tasarladığı sistemlerin tümünün planlarını hazırladı. Cornell Üniversitesi'nden Profesör *W.A. Anthony*, yeni AA sistemini sınamak için de Tesla'nın senkron motorunun en iyi DC motoruna eşit yeterlilikte olduğunu açıkladı.

Bir süre sonra Edison'un şirketinde çalışmaya başlayan Tesla, çeşitli sebeplerle şirketten ayrılır.

Tesla Electric Co. 1887 yılında kurulur ve finansörlerinin istediği ark lambalarını tamamen hallettikten sonra, Tesla, kendi esas istediği işle uğraşmaya fırsat bulacaktır. Kendi laboratuvarının kurulmasıyla, burada, tam da zihninde tasarladığı gibi birçok motor meydana getirir.

1888 yılında *Westinghouse* şirketiyle yapılan bir anlaşmayla, patentini aldığı 40 temel icadı, 1 milyon dolar gibi bir fiyata bu şirkete satılır. Tesla'nın jeneratörleri Niagara şelalelerinde kullanılır. Böylelikle de Edison'un en önemli rakibi haline gelmiş olur. *Westinghouse*, bugün de halen kullandığımız, Tesla'nın buluşu olan elektrik sistemini (AC-alternatif akım), kendi temelini oturtur. Edison'un DC-doğrusal akımı 1 kilometre ötedeki bir lambayı bile yakamazken; Tesla'nın AC-alternatif akımı sayesinde çok yüksek voltajlarda transfer mümkün olabilmektedir. Bugün bütün dünyanın kullandığı sistem, Tesla'nın 19. Yüzyılın sonlarında geliştirdiği "AC-alternatif akım"dır.

Tesla, 1889'un sonlarına doğru Pitsburg'dan New York'taki laboratuvarına döner dönmez yüksek-frekans makineleriyle (high-frequency machines) ilgili çalışmalarına kaldığı yerden devam eder. Bu keşfedilmemiş alanın problemleri çok yeni ve tuhaftır. İndükleme tipini (induction type), kusursuz sinüs dalgaları oluşturabilmekten uzak olduğu için reddeder. Sinüs dalgalarının rezonans için çok önemli olduğunu söyler. Nihayetinde, çalışmalarının sonucunda, farklı bir amaçla icat edilmiş de olsa, 1891 yılında, bugün radyo, televizyon ve bilgisayar teknolojisi başta olmak üzere birçok elektronik ekipmanda kullanılan Tesla Bobini'ni (Tesla Coil) keşfetmeyi başarır.

Tesla Bobini, radyo frekanslarında yüz binlerce volta varılmasını sağlayan yüksek-frekans transformatörüydü. Elektrik akımı bu aletin tepesinde sıçramalara neden oluyor ve mavi kıvılcıklar çıkartıyordu. Bu elektrik deşarjlarının bir alıcı tarafından kablosuz olarak alınabilmesi, elektrik enerjisinin kablosuz transferini sağlamış olacaktı. 1891 yılında Tesla'nın laboratuvarında yaptığı küçük makineler sadece 10-15 cm'lik sıçramalar (deşarjlar) meydana getirebiliyordu. 1900 yılında yaptığı daha büyük olanlarda ise yüzlerce metrelik sıçramalar elde etmeyi başarmıştı. Söylendiğine göre, yüksek frekanslardaki elektrik akımları vücuda zarar vermeden derinin üzerinde dolaşabildiği için Tesla da bu kıvılcıkları parmaklarından alıp vücudunda

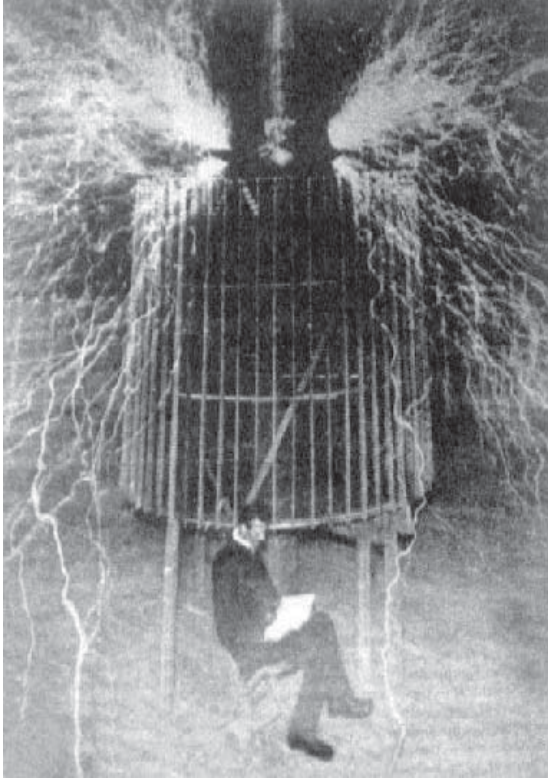
Kuracağı merkezlerle küçük bir kaynaktan yükselterek elde ettiği elektrik enerjisini (milyonlarca volt) kablosuz olarak dünyanın istediği yerindeki alıcılara ulaştırabilecekti. Bunu yapabilmek için en iyi iletken dediği yerküreyi kullanıyordu.

dolaştırabilirmiş. Tesla Bobini, onun için yepyeni bir başlangıç demektir. Bütün yaşamı boyunca düşündüğü, doğal enerjinin insanlık yararına kullanılması açısından çok önemli bir adım olmuştu. Bu alet sayesinde elektriğin çok yüksek frekanslarda kablosuz olarak transferinin mümkün olacağını düşünüyordu. Kuracağı merkezlerle küçük bir kaynaktan yükselterek elde ettiği elektrik enerjisini (milyonlarca volt), kablosuz olarak dünyanın istediği yerindeki alıcılara ulaştırabilecekti. Bunu yapabilmek için en iyi iletken dediği yerküreyi kullanıyordu. Bu bizim AC sisteminde evlerimizde kullandığımız topraklama gibi düşünülebilir; yerküre esasında kendisine aktarılan elektriği kaybetmez ve topraklanan akım, gücünün yettiği yere kadar dalgalar halinde yayılır. Tesla, çok kuvvetli elektrik akımlarını topraklıyordu; bu akımı başka bir akımla aynı yerden topraklayarak destekliyor ve dalgayı kuvvetlendiriyordu. Böylece saniyede 300.000 km hızla hareket eden (ışık hızıyla aynıdır) elektrik dalgaları, dünyanın merkezinden geçerek diğer taraftan dünyanın yüzeyine çarpıyor ve tam olarak aynı noktadan geri dönüyordu. Salıncak örneğinde olduğu gibi küçük küçük ama aynı kuvvette itirmelerle rezonans mantığına göre yükselen salıncak gibi elektrik dalgaları da her geri gelişlerinde daha kuvvetli oluyor ve daha yükseğe sıçrayabiliyorlardı. (Bu metot 1950 yılında Ay'ın ve 1970 yılında Venüs'ün haritasının çıkarılması için de kullanılmıştır. Radar ışınları Ay'a ve Venüs'e gönderilmiş ve bu ışınların geri dönüş hızlarından dünyamıza ne kadar uzakta oldukları belirlenmişti.)

Tesla'nın röntgen cihazını icat ettiği 1891 yılı, onun aynı zamanda Amerikan

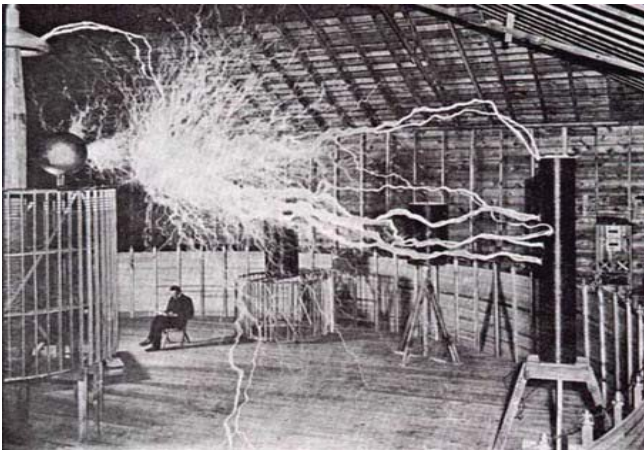
vatandaşlığına geçtiği tarihtir. Tesla'nın bu dönemdeki çalışmaları değerlendirildiğinde başka bir gerçek daha ortaya çıkmıştır: 1895 yılındaki icadıyla X-ışınlarının mucidi olarak bilinen *Wilhelm Röntgen*'den 3 yıl önce Tesla, bu ışınlarla deneyler yapmış ve insan vücudunun iç kısımlarına ait başarılı resimler elde etmiştir.

Tesla, yine aynı dönemde yaptığı laboratuvar çalışmalarında elektrotsuz vakumlanmış tüpleri, odanın içinde oluşturduğu gerekli yoğunlukta elektrik alanıyla kablosuz olarak yakmayı başarmıştı. Bu deneyin halk önünde tekrarlanmasından sonra Tesla, dünyanın her yerinden çağrılar almaya başlar. Bunlardan bir tanesini değerlendirir ve 1892 yılında, Londra'da Elektrik Mühendisleri Enstitüsü'nde ders vermeye gider. Oradan Paris'e geçmek üzereyken, *Sir James Dewar*'ın ısrarı üzerine, Tesla, Kraliyet Enstitüsü'nde de gösterisini tekrarlar. Burada Dewar,

Tesla'yı bir koltuğa iterek eline bir bardak viski verir ve "Şimdi..." der: "...Faraday'ın sandalyesinde oturuyor ve onun içtiği viskiyi yudumluyorsun".

1900 yılında New York'a dönen Tesla, J.Pierpont Morgan adında bir finansörün 150 bin dolarlık desteğiyle, Long Island'da kablosuz iletişim amacına yönelik dev kulenin inşasına başlar (*Wardenclyffe Profesi*). Bu verici istasyonu, piramit şeklinde sekizgen ve 54 metre yüksekliğinde yapılıdır. *Wardenclyffe*'in bu kule sayesinde dünyanın merkezi olacağı sanılır. Tesla'nın bu desteği alabilmesini sağlayan, onun bu kule vasıtasıyla çok uzaklara resim, mesaj, ses ve her türden veriyi gönderebileceği iddiasıdır. Halbuki Tesla'nın daha büyük bir amacı daha vardır.

Sürekli olarak aşağı gördüğü hertzian dalgalarla uğraşmamakta ve kendi "teta4-dalgaları" olarak anılacak olan elektrik dalgalarıyla kablosuz enerji aktarımı sağlamaya çabalamaktadır. Amaç yine aynıdır: Tüm insanlığa bedava enerji sağlamak! Tesla, bu sefer çok ileri gitmiştir. Bu kapitalist sistemin kar mantığını kökünden zedeleyebilecek felaket bir fikirdir. Bedava enerji, petrol gibi çok önemli bir ekonomik kaynağı yararsız hale getirebilecek ve tüm endüstrinin dönüşümünü sağlayabilecek

bir tehlikedir. 1903'deki bu açıklamasından sonra arkasındaki bütün destekler çekilmiş ve yavaş yavaş ismi kitaplardan silinmeye başlamıştır. Bunda o günkü ekonomik durumun da etkisi vardır. *Marconi* 150 bin dolardan daha ucuza Atlantik'i aşan ilk mesajı yollamayı başarmış ve şirketinin hisseleri borsada kapış kapış satılmaya başlamıştır. Tesla'nın şirketi gözden düşmüştür.

Dünyanın bütün iletişimini ve en önemlisi de enerji ihtiyacını kablosuz olarak atmosferden ve yerküreden yararlanarak sağlayabileceğini iddia etmiştir.

Tesla ise *Marconi*'nin yaptığını kendisinin halihazırda yapabildiğini ve *Marconi*'nin zaten kendisine (Tesla) ait patentleri kullanarak bunu yaptığını, bunun önemsiz ve basit bir iş olduğunu söylemiş ve kendi amacının gerçekte ne olduğunu açıklama gafletinde bulunmuştur. Bu tarihten itibaren birçok kimse tarafından bir deli olarak anılmaya başlanacaktır.

1915 yılında kendisine Edison'la birlikte fizik dalında önerilen Nobel ödülünü kabul etmemiştir. Maddi olarak çok büyük zorluk içinde olduğu halde şöyle demiştir: "Böylesi bir ödül bir insan için çok büyük imkanlar sağlayacaktır. Bin yıl boyunca daha birçok Nobel ödülü kazananlar olacaktır. Ve benim, teknik literatürde kendi adıma taşıyan 4 düzine kağıdı dolduracak patentim var. Bunlardan sadece bir tanesini için bile, bundan sonra verilecek binlerce Nobel ödüllerinin tümünü verebilirdim..."

Tesla, New York'taki laboratuvarında yaptığı deneylerde birkaç kilometreden hissedilen bir deprem yaratabilmiş sıra dışı bir mucittir. Yıllar önce kablosuz iletişim de, sadece sesin ya da yazının değil; her türden görüntünün aktarılmasının mümkün olduğunu düşünebilen bir kişidir. Dünyanın bütün iletişimini ve en önemlisi de enerji ihtiyacını kablosuz olarak atmosferden ve yerküreden yararlanarak sağlayabileceğini iddia etmiştir. Uzaktan kumanda teknolojisini icat etmiş ve çok büyük kalabalıklar önünde müzesinde de görebileceğini ilk uzaktan kumandalı gemi maketini yüzdürmeyi başarmıştır. Üzerinde çalıştığı ve sürekli olarak *Hertz* dalgalarından çok farklı ve çok çeşitli iletişimlere imkan sağlayan değişik dalga türleri üzerine çalışmıştır. Milyonlarca voltluk elektrik akımlarının her tarafa sıçradığı bir odada sakince kitabını okuyabilecek kadar hakimdi elektrige.

Günde sadece iki saat uyuyarak 92'sine ulaşmış. Her ne kadar 120 yaşına gelince öleceğini söylese de 92'sinde kaza sonucu ölmüştür. Hedefi olan bedava elektrik için ömrünün son çeyreğini emekli maaşıyla geçirmiştir...

YÜKSEK ÖĞRETİMDE SİYASİ OYUNLAR

NECATİ BURAK GÜÇER

Hepimizin bildiği gibi, üniversitelerde yakın bir zamanda rektör seçimleri yapıldı. Ancak seçimlerden sonra, öncelikle YÖK tarafından demokrasiye aykırı bir şekilde, ilk 6 adaydan kendi siyasi görüşlerine uygun olan 3 adaya indirilip Cumhurbaşkanı'na liste gönderildi (buradasankiyeni bir uygulamaymış gibi görünüyor). Cumhurbaşkanı ise, YÖK'ün yaptığı değişikliğin kendi üzerinde oluşması muhtemel baskıyı kaldırması sayesinde rahatça atama yaptı. YÖK ile AKP'nin yakınlığını incelemek için, seçilen rektörlerin bazılarının seçilmeden önce ne yaptıklarına (AKP Milletvekili Adaylığı) ve seçildikten sonra ilk iş olarak ne yaptıklarına (Üzerinde "Durmak Yok Yola Devam" yazan pasta kesmek) bakılmalıdır.

Olanlara daha geniş bir pencereden bakabilmek için, YÖK'ün 12 Eylül 1980 darbesinden sonra nasıl bir görev aldığına inceleyelim. Askeri darbeyi yapan ve destekleyenler, kargaşadan solcu grupları sorumlu tutarak ve kışkırtıcıların üniversite öğretim görevlileri olduğunu iddia ederek, üniversiteleri demokrasiden ve bilimsellikten uzaklaştırmak istediler. Bunun sonucunda Yüksek Öğretim Kurulu kuruldu ve 1982 Anayasası'yla anayasal bir kurum haline getirildi.

Darbeyi gerçekleştirenlerin istediği gençlik modeli hiçbir hak talebinde bulunmayan, düşünmekten aciz, çevresiyle ilgili konularda duyarsız bir gençlikti ve YÖK bu gençliği yaratmakla görevliydi. Bu amacın gerçekleştirilebilmesi için üniversitelerde binlerce öğrenci ve öğretim üyesi okuldan atıldı ya da tutuklandı. Üniversitelerdeki eğitim düzeyi, ilkokul seviyesine kadar indi.

YÖK'ün kuruluşunu inceledikten sonra, konumuza dönüp; itiraz edilen, anti-demokratik bulunan rektör seçimlerini (atamalarını) ilgilendiren Yüksek Öğretim Yasası'nın 13. Madde'sinin (a) bendine bir göz atalım:

"Devlet üniversitelerinde rektör, profesör akademik unvanına sahip kişiler arasından görevdeki rektörün çağrısı ile toplanacak üniversite öğretim üyeleri tarafından seçilecek adaylar arasından Cumhurbaşkanı'nca atanır. Rektörün görev süresi 4 yıldır. Süresi sona erenler aynı yöntemle yeniden atanabilirler. Ancak iki dönemden fazla rektörlük yapılamaz... Bu toplantıda en çok oy alan 6 kişi aday olarak seçilmiş sayılır, bunlardan Yüksek Öğretim Kurulu'nun seçeceği 3 kişi atanmak üzere Cumhurbaşkanı'na sunulur..."

13. Madde'nin (a) bendinin anti-demokratik olmasının sebebi, üniversitelerin öğretim görevlileri tarafından seçilen rektörün, üniversitelerin işleyişi ve başarılarıyla ilgisi olmayan ve kendisine verilen direktiflere göre atama yapan Yüksek Öğretim Kurulu'nun ve Cumhurbaşkanı'nın süzgecine takılmasıdır. Günümüzde ne olduğundan kısaca bahsederek:

YÖK, İstanbul Teknik Üniversitesi'nde öğretim görevlilerininin 362 oyla seçtiği eski rektör Prof. Dr. Faruk Karadoğan'ı sıralamada en sona attı. Daha sonra da Cumhurbaşkanı Abdullah Gül "sözde" birinci Prof. Dr. Muhammed Şahin'i yeni rektör olarak atadı. Bu durum, ilk kez değil; 1992 yılından beri bu mevzuat uygulanmakta. Dolayısıyla ilk uygulayan AKP Hükümeti değil, yasanın bu maddesini eski Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer de kendi amaçları için kullanmıştı. Peki, madem YÖK seçip Cumhurbaşkanı atayacaktı, ne diye seçim yapıldı? Göstermelik demokrasi miydi? Her şey gibi bu da bir oyun muydu?

Bir üniversitenin bileşenleri, öğrenciler, öğretim görevlileri ve üniversite çalışanlarıdır. Ancak Türkiye'de bu bileşenlerin (yönetim kadrosunda yer alan öğretim görevlileri dışında) üniversite yönetiminde bir etkisi olmadığı gibi, söz hakkı da yoktur. Bunun en iyi örneğini 12 Eylül 2008 günü İTÜ Akademik Açılış Töreni'nde Süleyman Demirel Kültür Merkezi'nde Recep Tayyip Erdoğan konuşmasını yaparken (dikkat edelim, yapılan konuşma 1980 darbesinin yıl dönümünde gerçekleşiyor,) dışarıda Akademik Açılışa "resmi olarak" davet edilen İTÜ'lü öğrenciler, kapıdan geri çevriliyordu. Erdoğan konuşmasında, *"...Özgürlük, gelişmenin ön şartıdır. Farklılıklarımız, zenginlik olarak gördüğümüz sürece potansiyelimizi kullanabiliriz. Özgürlük ortamı sağlanmadığı takdirde tutucu bir ortama dönüşme riski de var... Her bir*

fert bağımsızlıktan kaynaklanan düşüncüyü ifade edebilmeli. Her türlü öneriye açığız. Yeter ki diyaloga açık olalım" cümlelerini dile getirirken, Süleyman Demirel Kültür Merkezi'nin dışında kendisini protesto eden öğrenciler, polisler tarafından kendilerine yapılan "darbelerle" gözaltına alınmak üzere polis araçlarına bindiriliyor. Bu görüntüler, insanın içini ürpertirken, 28 yıldır demokrasi adına bir arpa boyu kadar bile yol alamadığımızı, üzerinden 28 yıl geçse de 12 Eylül'ün etkilerinin hala devam ettiğini belgeliyor.

İktidarların demokrasi karşıtlığı da YÖK ve Yüksek Öğretim Yasası ile pekişmektedir. Çünkü bu yasanın ve YÖK'ün amacı; iktidarın, yaptığı atamalarla, üniversiteyi kontrol altına almasını ve üniversiteyi kendi çıkarlarına göre yönetmesini sağlamaktır. Bu arada üniversite öğretim üyelerinin katıldığı bir rektörlük seçimi yaparak demokrasibilik oyunu oynamaktadır. Ancak bu oyun bile öylesine eksik oynanmaktadır ki; atamaların anti-demokratik niteliği herkesin tepkisini çekmektedir.

Bizler ne bu seçim oyununa kanıyoruz ne de yok sayıldığımız, tepki gösterme hakkımızın olmadığı, güdülecek koyunlar gibi görüldüğümüz bir üniversitede okumak istiyoruz. Biz üniversitelerimizin yönetiminde söz hakkı istiyoruz. Üniversitenin temel bileşenleri olan öğretim üyeleri, üniversite çalışanları ve biz öğrencilerin üniversite yönetiminde ve üniversite içi tüm karar alma süreçlerinde etkin olduğu demokratik bir üniversite istiyoruz. Anti-demokratik olan, yıllardır üniversiteler üzerinde bir kara bulut gibi dolanan, baskı unsuru olan YÖK'ün kaldırılmasını istiyoruz..

EMO-GENÇ'TEN

EMO-Genç, üniversitelerimizin lisans programlarında okuyan Elektrik, Elektronik, Bilgisayar, Kontrol, Haberleşme Mühendisliği öğrencilerinden oluşur. Bizleri doğrudan ya da dolaylı olarak ilgilendiren, mesleki ya da toplumsal konularda sözlerimizi söyleyebileceğimiz, düşünüp tartışarak bunları hayata geçirebileceğimiz bir kürsü olarak EMO-Genç'i anlamlandırıyor, tüm öğrenci arkadaşlarımızı EMO-Genç'e çağırıyoruz.

EMO-Genç Alt Komisyonları

EMO-Genç çalışmalarının büyük çoğunluğunu kendi içinde kurduğu alt komisyonlar aracılığıyla yürütüyor. Bu alt komisyonlar: staj komisyonu, dergi komisyonu, sosyal etkinlik komisyonu, enerji komisyonu, robot grubu, özgür yazılım komisyonu.

Staj Komisyonu

Dört sene yüzlerce arkadaşımıza yine EMO-Genç'li arkadaşlarımız staj yeri sağladı. Staj yeri bulma faaliyetine Nisan-Mayıs ayları boyunca devam ediyor. Geçen sene 80 arkadaşımıza staj imkanı sağlandı.

Enerji Komisyonu

Nükleer enerji, yeni yakıt teknolojileri, ve yenilenebilir kaynaklar üzerinde çalışan grubumuz, özellikle yenilenebilir enerji üzerine yoğunlaşmış durumda. Çalışmalarını sürdürürebilmek için kendi içinde güneş enerjisi, rüzgar enerjisi, nükleer enerji, hibrit sistemler ve bilgi arama arşivleme olarak çeşitlenmiş çalışma guruplarına ayrıldı. Komisyonumuzun çalışmalarıyla hayata geçirmek istediğimiz somut proje ise, EMO İstanbul Şube binasının bir katını yenilenebilir enerji sistemleriyle aydınlatmak.

Sosyal Etkinlik Komisyonu

EMO-Genç'in sosyal kültürel etkinliklerini organize eden komisyonumuz, film gösterimleri düzenledi, EMO-Genç'in piknik, gezi gibi faaliyetlerini düzenledi, EMO-Genç'in tiyatroya gitmesini organize etti.

Dergi Komisyonu

EMO-Genç çalışmalarını duyurmak, ve EMO-Genç İstanbul için bir yayın organı oluşturmak için kurulan grubumuz, tüm EMO-Genç'lilerin yazılarına açık ve çalışmalarına devam ediyor.

Robot Grubu

Bu seneki çalışmalarına ekim ayından beri düzenli devam eden grup, üniversitelerin düzenlediği robot günlerine katılmak üzere çalışmalarını yürütüyor.

Özgür Yazılım Komisyonu

EMO-Genç Özgür Yazılım Komisyonu, özgür yazılım üzerine düşünsel tartışmalar yürütme, Linux üzerine ve açık kaynak kodla yazılım üzerine çalışmalar yapma gibi faaliyetler yapıyor. Bu komisyonumuzun kurulurken önüne koyduğu gibi bir projeyi hayata geçirmek için adımlar atmak. Bu proje ile, çeşitli kurum ve şirketlerden kullanmadıkları eski bilgisayarları alınacak, bunlardan kullanılabilir durumda olanların küçük onarımlara ihtiyaç duyanlar onarılacak, bu bilgisayarlara linux yüklenerek ihtiyacı olan çocuklara dağıtılacak.

Bu yıl komisyon çalışmalarının ve her cuma yaptığımız EMO-Genç toplantılarının, bu toplantılarda gerçekleştirilen sunum ve tartışmaların yanısıra, geçen dönem Türkiye geneli EMO-Genç Kurultayını gerçekleştirdik.

29 Şubat 2008'de Bilgisayar Mühendisliği üzerine bir bölüm bilgilendirme söyleşisi düzenledik. Bu söyleşi, bu yıl yaptığımız bölüm bilgilendirme söyleşilerinin ikincisiydi; ilkinin, birinci dönem elektronik mühendisliği üzerine düzenlemiştik. Bilgisayar Mühendisliği öğrencileri ve Bilgisayar Mühendisleri ile, Bilgisayar Mühendislerinin iş kolları, çalışma alanları ve koşulları, öğrencilerinin alan seçimleri konularının konuşulduğu söyleşiye yaklaşık 30 öğrenci katıldı.

21 Mart 2008'de Persepolis filminin gösterimini gerçekleştirdik.

3 Nisan 2008'de Yıldız Teknik Üniversitesi'nde, EMO-Genç, HKMO Öğrenci Komisyonu, Mimarlar Odası Öğrenci Komisyonu, Makine Mühendisliği Öğrencileri, İnşaat Mühendisliği Öğrencileri, Metalurji Mühendisliği Öğrencileri ve İstanbul Şehir ve Bölge Planlama Öğrenci Kulüpleri'nin düzenlediği "Öğrencilerin Mesleki Örgütlenmeleri" konulu bir söyleşi gerçekleştirildi. Söyleşiye 40 öğrenci katıldı. Öğrencilerin meslek alanlarında örgütlenmesini gerektiren nedenler ve TMMOB'a bağlı odaların öğrenci komisyonlarının örgütlenme için bir adres olmasının nedenleri tartışıldı.

6 Nisan 2008'de Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası yasa tasarısının geri çekilmesi amacıyla İstanbul'da Herkese Sağlık ve Güvenli Gelecek Platformu'nca düzenlenen ve onbinlerce kişinin katılımıyla Kadıköy Meydanı'nda gerçekleşen mitinge katıldık.

11 Nisan 2008'de Yıldız Teknik Üniversitesi Tiyatro Kulübü'nün "Kızılötesi Aydınlık" isimli oyununa gittik.

12 Nisan 2008'de 15 EMO-Genç üyesinin katılımıyla AutoCad semineri gerçekleştirildi.

17 Nisan 2008'de İTÜ Elektrik Elektronik Fakültesi İdris Yamantürk Konferans Salonu'nda, EMO-Genç, ÇMO ve HKMO Öğrenci Komisyonu'nun düzenlediği "Enerji Politikaları" konulu panel gerçekleştirildi. Panele yaklaşık 70 öğrenci katıldı. Türkiye'de ve dünyada enerji planlamasının, nükleer enerjinin, yenilenebilir enerjinin, enerjide özelleştirme politikalarının tartışıldığı panele konuşmacı olarak EMO İstanbul Şube eski Başkanı Ünal Erdoğan ve İTÜ Çevre Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. İlhan Talınlı katıldı.

18 Nisan 2008'de Yıldız Teknik Üniversitesi Oditoryum'da, EMO-Genç, ÇMO Öğrenci Komisyonu, HKMO Öğrenci Komisyonu ve MMO Öğrenci Komisyonu'nun düzenlediği "Sosyal Güvenlik Yasası" konulu panel gerçekleştirildi. Panele konuşmacı olarak, Çağdaş Hukukçular Derneği'nden Av. Filiz Kuru Çarkı, Sağlık Emekçileri Sendikası'ndan Songül Beydilli ve Makina Mühendisleri Odası'ndan Dinçer Mete katıldı. Panele yaklaşık 40 öğrenci katıldı. Filiz Kuru Çarkı, SSGSS yasa tasarısının, sosyal hayatımıza yönelik saldırıların bir başlangıcı olduğunu, bundan sonra haklarımıza yönelik çok daha kapsamlı saldırılarla karşılaşacağımızı belirtti. Songül Beydilli, hayatımızı etkileyen bu yasaların üstünün suni gündemlerle örtülerek geçirilmeye çalışıldığını; ancak bizlerin hakarımıza yönelik saldırıların farkında olduğumuzu ve bunlara karşı etkin bir mücadele geliştirmemiz gerektiğini vurguladı.

26 Nisan 2008'de Mersin Nükleer Karşıtı Platformu'nu oluşturan 42 demokratik kitle örgütünün çağrısıyla, Mersin Metropol Miting Alanı'nda Nükleer Karşıtları bir kez daha biraraya gelerek "Nükleer Santrallara Hayır" dedi. İstanbul, Ankara, İzmir, Kocaeli, Denizli ve İskenderun başta olmak üzere yurt çapında katılımın olduğu mitinge biz de katıldık.

2 Mayıs 2008'de, İTÜ Halk Bilim ve Sanatları Kulübü'nün Bağlama Günleri kapsamında gerçekleştirdiği Erdal Erzincan konserine katıldık.

6-9 Mayıs 2008 tarihleri arasında EMO-Genç'in de destek verdiği 22. Geleneksel Bedri Karafakioğlu İTÜ Öğrenci Şenliği gerçekleştirildi. Şenlik, 6 Mayıs'ta Prof. Dr. Bedri Karafakioğlu'nun anılmasıyla başladı. Şenlik boyunca, "Bağımsızlık ve Gençlik" ve "Türkiye'de Siyasi İktidar ve Eğitim" panelleri, film gösterimleri, öğrenci kulüplerinin tartıştığı "Üniversitelerde Sosyal Hayat ve İTÜ Şenlikleri" konulu forum, öğrenci kulüplerinin tiyatro gösterileri ve müzik dinletileri gerçekleştirildi.

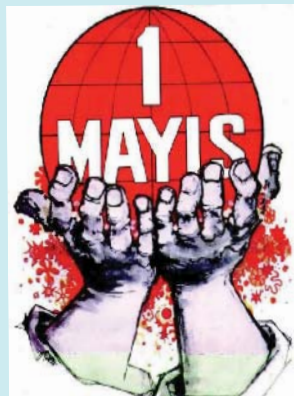

Şenlik programı dahilinde, 7 Nisan 2008'de, EMO-Genç, ÇMO Öğrenci Komisyonu, HKMO Öğrenci Komisyonu ve Mimarlar Odası Öğrenci Komisyonu'nun düzenlediği "Mesleki Örgütlenmenin Önemi" konulu forum gerçekleştirildi. Forumda, öğrencilerin meslek odalarında örgütlenmesinin gerekliliği ve mimar mühendis odalarının öğrenci komisyonlarının koordinasyonunun sağlanması gibi konular tartışıldı.

11 Nisan 2008'de Ankara'da, mimarlık mühendislik öğrencilerinin düzenlediği "Kapitalizm Mühendislik ve Türkiye" konulu sempozyuma katıldık. Sempozyumun birinci oturumunda, "Mühendisliğin Dönüşümü ve Eğitim" konulu panel, ikinci oturumda ise, "Türkiye'de mühendis-mimarlar ve öğrenciler" konulu forum gerçekleştirildi. Forumda, eğitimde ve meslek alanlarında yaşanan dönüşümler, yetkin mühendislik gibi başlıklar ve bu konularda mücadele etmenin, birlik olmanın gerekliliği konuşuldu. Farklı illerin TMMOB'a bağlı öğrenci komisyonlarının örgütlülük durumları, deneyimleri aktarıldı. Kadın mühendisler, kentsel dönüşüm gibi konulara dair konuşmalar yapıldı. TMMOB Öğrenci Üye örgütlülüğünün gerekliliği ve TMMOB Öğrenci Üye Kurultayı tartışıldı.

24 Mayıs 2008'de Heybeli Ada'da EMO-Genç Pikniği yaptık.

20 Temmuz 2008'de tekne turuna katıldık.

İÖK ÜZERİNE

EMO-GENÇ

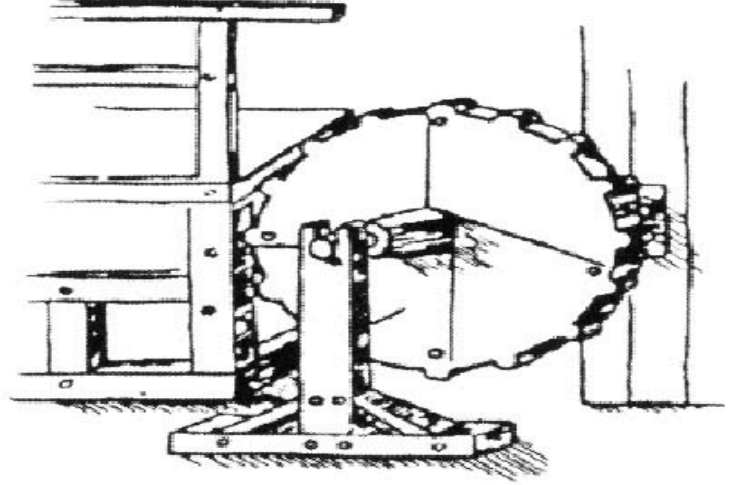
Öğrencilerin yan yana gelip birlikte söz söylemesinin gittikçe zorlaştığı bugünlerde, TMMOB'a bağlı odaların gençlik komisyonları örgütlülük bakımından farklı bir örnek teşkil ediyor. Düşünüldüğünde, bir yandan üniversiteler gündemi olabildiğince meşgul ederken; diğer bir yandan üniversitenin var olmasının en önemli nedeni olan öğrencilerin değersiz kılınması, öteki sayılması ve dinlenmemesi, öğrencinin üniversitede ne kadar özne olduğunu ortaya koyuyor. Yine de söyleyecek sözü olan öğrencilerin sözleri de, üniversitenin "demokratik" yapısı içinde etki yaratmıyor. Günümüzde, üniversitelerde bilimsel, özgür eğitim ve bilgi üretimi gerçekleşmiyor; kamusal eğitim ise, öğrencilerine bile muhtemel suçlu olarak bakan okul yönetimlerinin varlığı koşullarında bir ütopya. Bu süreçte, öğrencilerin söz söyleme ihtiyacı bastırılmakta; diğer bir yandan öğrenciler bilgi üretimine ve bilgiyi paylaşma eylemine yabancılaştırılmaktadır.

Bir yandan öğrenciler, üniversitelerin ticarileştirilmesi saldırısıyla karşı karşıyayken; öte yandan da öğrencilerin mesleki haklarına, gelecekte hiç sahip olamamaları yönünde dönüşümler yapılmakta veya o hakların önüne sınavlar, puanlar, stajlar konmakta.

Bugün mühendislik öğrencisi de önüne konan pratikten kopuk derslerin fazlalığından mıdır bilinmez, bu sürece seyirci kalıyor ya da iletişim eksikliğinden dolayı bu değişimlerden haberi olmadan mezun oluyor. Mutlak bilgiyi tepeden inme bir şekilde edinmeye çalışan öğrenci, bilgiyi üretme noktasında ise genellikle tali durumda kalıyor.

Meslek odalarının öğrenci komisyonları, öğrencinin söz söyleyeceği, özne olacağı asıl alan olan üniversite içerisinde bir mekanizma olmamasından dolayı, söz söyleme alanlarının hepsini kapsamıyor. Ancak, diğer bir yandan da mesleki bilginin paylaşılıp, üretilip, pratiğe dökülebileceği nadir alanların başını çekiyor. Öğrencilerin meslek alanlarındaki örgütlenmeleri olan oda öğrenci komisyonları, kamu için ve kamuyla birlikte bilgi üretme noktasında, örgütlülüğün yeterince güçlü olmaması nedeniyle eksik kalmakla birlikte, doğru adresi ifade ediyor.

Mühendislik, mimarlık ve şehir plancıların toplumsal konulardaki sorumlulukları üzerine birçok örnek var. Kentsel dönüşüm projelerinin somutlaştığı bugünlerde, proje dahilindeki mahallelerde yapılacak bir çalışma, tek özne üzerinden işlemez kuşkusuz. Bu konu, bir sosyoloji öğrencisi için ne kadar önemliyse, şehir planlama, jeofizik mühendisliği, mimarlık, harita mühendisliği öğrencilerinin de oradaki ortak çalışmanın birer parçası olması o kadar

önemlidir. Mesleki eğitimin ve meslek icrasının toplumsal kaygılar çerçevesinde şekillenmesi kadar, meslekler arasındaki paylaşım da önemli bir unsur olarak beliriyor bu noktada.

Bunun yanı sıra, Yetkin Mühendislik Yasa Tasarısı gibi somutlaşan AB-GATS sürecindeki mesleki dönüşümler, öğrencinin geleceğini doğrudan etkileyen saldırılar olarak karşımıza çıkıyor ve bu saldırılar, üniversite eğitiminin eksiklikleri neden gösterilerek yapılıyor. Bu saldırılara karşı geliştirilecek mücadeledeki koordinasyon gereksinimi de öğrencilerin özgür bir örgütlenme zeminine yönelmesini zorunlu kılıyor.

Bu şartlar altında, TMMOB'a bağlı odaların öğrenci komisyonlarının koordinasyonunu sağlayacak bir alana ihtiyaç duyuyoruz. Bir süre önce TMMOB Öğrenci Örgütlülüğüne sahiptik, ancak bu örgütlülük, çeşitli dayatma ve tahammülsüzlüklerden dolayı dağıldı.

Bugün yine TMMOB'a bağlı tüm odaların öğrenci komisyonlarının ortak örgütlenmesinin sağlanması için çabalar içindeyiz; toplanmalı, birlikte üretmek topluma bütünleşmeliyiz. Mühendislerin mevcut mesleki haklarının tasfiye edilmesine göz yumamayız. Üniversiteden mezun olduktan sonra mühendis unvanına sahip olmak gibi, temel bir hakkımızın elimizden alınması fikrini kabullenemeyiz. Bugünden sahipleneceğiz haklarımızı. Farkındayız; değişecek, eşyanın tabiatındandır. Biz "başkayı", özgürlükten ve halktan taraf kurgulayıp değiştirip değişeceğiz. TMMOB İÖK (İl Öğrenci Komisyonları) bu noktada önemli bir yere oturtuyor. Hala hayal edebiliyoruz ve beraber hayal etmeye davet ediyoruz bütün mimarlık, mühendislik, şehir planlama öğrencilerini; önce kendi oda öğrenci komisyonlarında, sonra da TMMOB İÖK'da...

DELEUZE' UN KÖKSAPINA VARIŞ: KAFKA' NIN METİNLERİNDE VÜCUT BULMAK/BOZMAK

HÜSEYİN EFE TOK

“Var olan sahip oluş değildir, sadece oluş, nefesini teslim etmeyi, boğulup gitmeyi uman oluşturu.”

- F. Kafka

Bir edebiyat metnini beğenirsiniz; onunla aranızda alışılmadık bir bağ kurup üçüncü bir ögeyi aranızda katar, bir şahsa bu eserden bahsetme şevkiyle dolabilirsiniz. Ve bunu çoğu zaman da yaparsınız. Söz konusu Kafka metni olduğunda ise son eyleminizi gerçekleştirmeniz pek mümkün olmaz. Kurgusu, mizahı, dili, karakterleri diğerlerine benzemez çünkü. Kitabı kenara koyduktan sonra ortada anlatabileceğiniz ne derli toplu bir olaylar bütünü, ne betimleyebileceğiniz ete kemiğe bürünmüş bir karakter kalır. Önünüze bir sürü soru yığmaktan; gündelik hayatta yaşadığınız ilişkileri, kendisinin, “başından kaybedilmiş savaş” olarak tasavvur ettiği yaşamı, (var) oluşu sorunsallaştırmaktan başka bir şey yapmamıştır. Karakterlerini metnin içinde bulamazsınız, bulduğunuz zannettiğiniz anda yitirirsiniz. Hemen başka bir oluşa, başka bir “şey” in kılığına sokarlar kendini, başka bir deyişle “hiç” leşerek çoğullaşır.

Elimizde kürek, bir nehirde kayıkla karaya ulaşmak için çabalarız hep. Eğer bindiğimiz kayık Kafka'nın metniyse bizi dolaysız olarak ve o kendine özgü mizahıyla okyanusun ta ortasına bırakacaktır. Belki de bu müthiş mizahı, boğulacağımızı bile bile okyanusa kürek çekme azabımızı biraz hafifletebilir. Ortada bir sıkıntı olduğu açıktır. Fakat bu sıkıntının kaynağı ne nedensiz bir melankoli ne de bireysel bir ağrı olabilir. Çektiği, tüm bir çağın, insanlığın çektiği varoluşsal bir ızdıraptır. Yaşamının büyük bölümünü yalnız

olarak geçirmiş Blanchot bu sıkıntıyı şöyle yorumlayacaktır; *“Kurtuluşumuz ölümdedir ama umut yaşamaktır. Bundan, hiçbir zaman kurtulmuş olmadığımız ve hiçbir zaman da umutsuz olmadığımız sonucu çıkar, bizi kaybeden umudumuzdur, sıkıntımızın işareti olan şey umuttur, öyle ki sıkıntı da özgürleştirici bir değere sahiptir ve bizi umut etmeye götürür.”* [i]

Peki kısa ömrünün çoğu yılını Prag'da geçirmiş bir Çek Yahudisi niye Almanca yazar? Niye kendini başka bir dile sürgün eder? Bu sorulara cevap verebilmek için *Deleuze*'un terminolojisine ve onun “minör edebiyat”ına başvurmak gerekecek.

Minör Edebiyat: Bir Kimlik Yaratmak

Adından yanılığa düşenler için hemen belirtelim, burada söz konusu minörlük edebiyatın kendisinde değil; bizzat onun yapılış biçimindedir. *Deleuze* zaten kendisi de gerçek ve büyük olan edebiyatın minör edebiyat olduğunu söyler. Şimdi minör edebiyatını minör edebiyat yapan, onu majörden ayıran özelliklere geçelim. Tabi bunun yaparken yine Kafka metinleri üzerinden gideceğiz.

Kafka'nın niye Almancayı seçtiğini sormuştuk. Fakat bu arada şunu da belirtmeliyim seçilen Almanca, Prag'a o dönemde hakim olan Alman kültürünün etkisiyle yüksek sınıfların konuşulmasını bir meziyet olarak gördüğü Prag Almancasıdır. *Deleuze* bunun, yani Prag Almancasının Kafka'nın minör edebiyatını oluşturabilmesi için o dönemde yeterince yersiz-yurtsuzlaştırılmış olduğunu söyler. Fakat minör edebiyatını minör edebiyat yapan asıl yersiz-yurtsuzlaşma dilde baş gösterir. Burada dil derken Prag Almancasını değil yazarın üslubunu kastetmekteyim. Dil temelde yersiz yurtsuzdur, kolektiftir, kabileye aittir ve tek bir bedenden veya konuşucudan kopuktur. Yurtsuzlaştırma göstergeyi tek bir kökenden özgürleştirerek konuşmamızı mümkün kılar; böylece, iletişimde bulunabilir ve kolektif bir toplulukta konuşucu olabiliriz. Dilin kökeninde bir öznenin var olduğunu varsaydığımızda ise yeniden yerli-yurtlulaşma gerçekleşir. [ii] Bu da demek oluyor ki Kafka'nın karakterleri konuştuğunda kimin konuştuğunu anlayamazsınız. Bunu söyleyen yazar mıdır, yoksa zaten metnin içinde pek “kişi”leşemeyen karakter midir, kestirmek mümkün değildir. Maskenin arkasındaki konuşucuyu üreten maskedir ama kişi de ancak maskeler veya kişilikler olduğu için konuşabilir. *Deleuze* için üslup, sesi veya içeriği süsleyen bir şey değildir.

Ses, anlam veya bir metnin söylediği şey üslubuyla bir bütündür.[iii] Burada yapılan *Deleuze*'un kavramı yersiz-yurtsuzlaşmadır. En önemli özellik olarak bir edebiyatı minör yapan, çok sayıda konuşturucuyu bir araya getirmesi değil; bunu yapan bizatihi bir araya getirmenin üslubudur.[iv]

Yersiz-yurtsuzlaşma kavramına biraz değindikten sonra edebiyatta yer eden yineleme kavramına değinmek gerekecek. Majör edebiyatta da yer bulan yineleme kavramı minör edebiyatta biçim ve işlev değiştirir. Majör edebiyat bir dili, bir kimliği ifade etmeyi amaçlar. Devraldığı geleneği korumak, geliştirmek için yineler. Metnin bir kurgusu vardır; olaylar bir kahramanın çevresinde döner;

mekanlar ve dış dünya bu karakterlerin yaşadığı olayları ifade etmede yan öğelerdir. Minör edebiyat da ise yineleme edebi oluştur. Daha önce meydana geleni ifade etmek için değil, zamansız bir gücü, dilin kimliği ve tutarlılığı yıkma gücünü ifade etmek için "yineler". Bir gelecek yaratmak için geçmiş ve şimdiki yineler. Bu aşkın bir yinelemedir. Minör bir edebiyatın yinelediği sesler zaten bu edebiyatın sesleri olmadığı için bir aidiyet hissi yoktur.[v] Kimliğin yaratılması olgusu önemlidir. "Karar" adlı öyküdeki babayla yapılan konuşmayı izleyen uzun, yorucu, imgesiz bölümlerin amaçladığı şudur: Hiçbir imgenin beceremeyeceğinin üstesinden gelip insanı göstermek, insanların kimliksizliğini, aralarındaki benzerliğin tümleyicisini göstermek.[vi] Bir terim bir kimliği yaratmaktan öte onu ifade eder hale geldiğinde ise majör olur. *Deleuze*, Kafka' da içerik biçiminin eğik baş ve dik baş şeklinde temsil edildiğine; eğik başın anlatım biçiminde portrelerle, dik başın ise müzikal seslerle ifade edildiğini söyler.[vii] Buradan tekrar anlatım biçimine

dönmek üzere bütün anlattıklarım ile ilgili olarak minör edebiyatın bir tür azınlık edebiyatı ve onun doğal biçimde politik olması gerekliliğini açıklamaya girişelim.

Minör edebiyat azınlık edebiyatıdır ama anlattığı değerler azınlıkları kapsadığı için değil, bir dilde yersiz-yurtsuzlaşma sağlamayı gerektirdiği içindir bu ifade. Anadilinde yazmak değil sürgün olunan dilde yazmak. Bu sürgünlük sadece dış koşulların değil yazarın gönüllülüğü, sıkıntısıdır biraz. Az önce de bahsedildiği gibi yazarın amacı dili, kimliği ifade etmek değil, dili kullanarak bunları dönüştürmek, yaratmaktır. Azınlıkların edebiyatı yeterince çok örnek olduğunda bile majör olmaz der *Deleuze*.[viii] Çünkü ne kadar çok örnek olursa dışlanmışlık, itilmişlik, kabul edilmemişleri o kadar çok artacaktır.

Şimdi buradan minör edebiyatın politikliğine geçelim. Bir azınlıksınız; anadilinizi değil, içinde yaşadığınız veya başka herhangi bir toplumun egemen dilini kullanarak düşüncelerinizi, sıkıntılarınızı edebiyat yoluyla ifade ediyorsunuz. Sanırım politik bir kaygınız, amacınız olmasa anadilinizi kullanır, geleneğinizi, kimliğinizi sürdürmeye ve geliştirmeye çalışırdınız. Çünkü literatürün bütün büyük majör edebiyatçıları böyle yapmışlardır. Bütün minör edebiyatlarının doğrudan doğruya politik olmasının nedeni budur: Politik bir mesaj ilettikleri için değil, ama ifade ediş tarzları, sesi konuşan öznenen alıp anonim veya kişisel-öncesi bir söyleyişe yerleştirdikleri için politiktirler.[ix] *Adorno* bunu Kafka' da şöyle ifade eder: Dışavurumcu anlatı çelişkindir. Kendisini anlattırmayanı, tümüyle kendisiyle sınırlanmış olanı, dolayısıyla da özgür olmayanı, dahası doğru dürüst olmayan özneyi anlatır.[x] Kafka üzerinden minör edebiyatı irdeledikten sonra tekrar metinlerine dönebiliriz.

Bloklar Bütünü ve Hayvan-Oluşlarla Tamamlanan Sonlar: Metinlerin Yapısı ve Anlatım

Aslında Kafka metinlerini kısa ve uzun, hikaye ve roman biçiminde bir ilk sınıflandırmaya sokarsak bu, sadece şekilsel bir sınıflandırma olacağı için eksik kalır. Kısa öykülerinin çoğunun *Deleuze*'un "hayvan-oluş", *Adorno*'nun "şeyleşme" dediği nesneleşme olgusuyla bitmesinin bir açıklaması olmalıdır. Kafka'nın bir sıkıntısı vardır ve bu sıkıntıdan kurtulmak; "saçma"yı gözümüze, insanların gözüne sokmak için yazar. Bir sorun çizer, bir olayı, ilişkiyi, kavramı yazarak sorunsallaştırır ve sonra bu probleminden kaçmaya çalışır. *Deleuze* bunun bir özgürlük değil kaçış problemi olduğunu söyler, bir çıkış arama. Bu çıkışı bulamadığı anda veya bulmanın bir yolu olarak hayvan-oluşa döner, şeyleştirir bütün canlıları. Uzun metinlerinde, romanlarında ise bloklar halinde sürekli yeni sorunlar çizer. Bu blokların zamansal, mekansal bağları zayıf veya hiç yoktur. Sürekli bir çıkış bulunamadığında diğerine atlanır ve böyle uzar gider metin. Hatta *Deleuze* bu metinlerin aslında sonu olmadığını, bitemeyeceğini, Kafka'nın bitirmeye kendisinin karar verdiğini söyler.[xi] İster çizilen, çıkış aranan sorunun modernizm, modern birey olduğu şeklinde isterseniz de *Foucault*'cu anlamda içimizde yer etmiş, içselleşmiş iktidar kavramı şeklinde yorumlayın, çizilen sorundan çıkış

arama yolu metinlerinde aynıdır. Kafka'yı Kafka yapan, özgünlüğünü yaratan yöntemdir bu. Buna insandan geçerek insansı olmayana kaçış diyor Adorno. Sonunda bireyin toplumsal kökeninin bireyin yok olmasındaki güç olduğu ortaya çıkar. Kafka'nın yapıtı, bu yok olmayı emme doğrultusunda bir çabadır.[xii] Çağımız insanının temel sorunu, yani yabancılaşmayı aşmak için birey ile toplumun, Ben ile dış dünyanın birleştirilmesi, Kafka'nın yapıtlarının çekirdeğini oluşturur.[xiii]

Öykülerinin hayvan-oluşlarla erdiril(eme)diğini söyledik. Peki bu hayvan-oluşların sebebi, amacı nedir? Walter Benjamin bir metninde; hayvan olmak onun için muhtemelen sadece insan biçimi ve aklının bir utanç yüzünden terk edilmesi anlamını taşıyordu. Böylesi bir utanç, kendini rezil bir pavyonda bulan adamı, gözlüklerini silip temizlemekten alıkoyar, der.[xiv] Kafka; zorunlu biçimde kendine yabancılaşmış ve -şey-leşmiş saltık biçimde özneliği de, kendi yabancılaşmasını anlatıma döken bir bedenselliğe, bir <nesnesellik>e zorlar. İnsana özgü olanla <şeyler dünyası> arasındaki sınır silinir. Saltık biçimde öznelilik aynı zamanda öznesizdir. <Kendilik> ancak vazgeçişte yaşayabilir; kendine yabancı olan karşısında koza örmüş öznenin artığı bir olarak dünyanın kör bir artığına dönüşür. Dışavurumculuğun -ben-i ne denli kendi üzerine yansıtılırsa, o denli dışarıda bırakılmış <şeyler dünyası> na benzer.[xv]

Kafka'nın metinlerine, düş dünyasına derinlikli bir dalışın yetkinlik istemesi, zorluğu gibi sebeplerle konuyu burada kesmek niyetindeyim. Yoksa ben de Kafka gibi metinlerinde bir çıkış yolu aramak zorunda kalacağım.

Prag Artık Fötründe Dünyayı Saklayan Adamın Şehridir

"Sınırlının orta karar imparatorluğu yapay melek gözleri altında cehennemsi olur çıkar. İşte Kafka dışavurumculuğu bu denli yayar. Özne son katılmayı da bozarak nesnelleştir kendini. Binlerce yıl önce olduğu gibi Kafka düşmanın gücünü içine almakta arar kurtuluşu. Şeyleşmenin etkisi öznenin kendini şeyleşmesiyle kırılmalıdır. Başına geleni yerine getirmelidir. Kafka'nın kişileri tinlerini gardropta, toplumsal savaşımın bir anında bırakmaya zorunlu bırakılmışlardır; kentsoylu bireyin tek şansının kendi bileşiminin ve onu olduğu şeye yargılayan sınıfsal durumun olumsuzlanmasında yattığı bir andır bu." [xvi]

Adorno'nun bu sözleri, çağının sessiz çığırkanı, kahinini biraz da olsa anlayabilmemize ışık tutuyor. Belki sadece yazmak için yazdı, belki dünyayı başımıza yıkmak için. Öylesine bir derinlikle karşılaşıyoruz ki, bir haritaya, bir yol göstericiye başvurmadan onu anlamaya çalışmak küreği çeke çeke nehirde karaya değil, okyanusa akmak gibidir. Hal böyle olunca üzerine en çok yazılan, yorumlanan yazarların başında olagelmıştır. Romantik, kara mizahçı, dışavurumcu, odipçi sorunlu, mistik, semitik... uzayıp giden yorumlar. Her ne olursa ve hiç kimse olursa olsun yorumcular bu Praglıyı anlamak için daha uzun süre çözümlemeye çalışmaya devam edecek. Bu süreç belki de insanı, varoluşu anlama, tamamlama süreciyle eşdeğerdir. Şimdilik biz

onun yazdıklarını okuyarak acı çekmeye; mizahıyla biraz olsun bu acıyı evcilleştirmeye ve Josef K. gibi oturup evde suçumuzun bizi bulmasını beklemeye devam edelim...

[i] Maurice Blanchot, Yazko Çeviri dergi, Kafka Özel Sayısı 13-14, 1984, s108

[ii] Claire Colebrook, Deleuze, Bağımsız Kitaplar, Ankara, 2004, s158

[iii] Agy, s164

[iv] Agy, s161

[v] Agy, s162,163

[vi] Theodor Adorno, Yazko Çeviri Dergi Kafka Özel Sayısı 13-14, 1984, s22

[vii] Gilles Deleuze-Felix Guattari, Kafka Minör Bir Edebiyat İçin, YKY, s10

[viii] Claire Colebrook, agm, s160

[ix] Agy, s153

[x] Theodor Adorno, agm, s31

[xi] Gilles Deleuze-Felix Guattari, agm

[xii] Theodor Adorno, agm, s19,20

[xiii] Ernst Fischer, Yazko Çeviri Dergi Kafka Özel Sayısı 13-14, 1984, s155

[xiv] Besim Dellaloğlu, Benjamin, Say, s168

[xv] Theodor Adorno, agm, s28,29

[xvi] agy, s35

İster çizilen, çıkış aranan sorunun modernizm, modern birey olduğu şeklinde isterseniz de Foucault'cu anlamda içimizde yer etmiş, içselleşmiş iktidar kavramı şeklinde yorumlayın, çizilen sorundan çıkış arama yolu metinlerinde aynıdır. Kafka'yı Kafka yapan, özgünlüğünü yaratan yöntemdir bu.

Fransa'da Öğrenci Hareketi

NAIL ARAS

Son zamanlarda, Fransa'da 68 kuşağının kazandığı bazı haklar işçilerin, öğrencilerin ve halkın diğer kesminin elinden alınmaya çalışılıyor. Buna izin vermek istemeyen demiryolları çalışanlarının yeni emeklilik yasasına tepki çerçevesinde Fransa'da gerçekleştirdiği grevler de tüm dünyada yankı uyandırdı. Üniversiteliler de, bu yeni düzenlemeler arasında öğrencileri de etkileyen yasalara tepkilerini, boykotlarla gösterdiler.

Öğrencilerin boykot yapmasının somut nedeni ise, yeni çıkacak olan Üniversiteler Özerklik Yasası (LRU). Bu yasaya göre üniversitelerin kendi kaynaklarını kendileri tayin etme zorunluluğu olacak, bu da üniversitelerin şirketlerle ortak yapılacak projelerde yer almalarını gündeme getirecektir. İlerde kaynak eksikliği halinde ise üniversitelerin paralı olması da gündeme gelebilir. Şu an Fransa'da kazanılmış haklar çerçevesinde yüksek lisans yapmanın bir yıllık bedeli 180 Euro civarındadır. Bu rakam Çek Cumhuriyeti gibi eski sosyalist devletler hariç (eğitim için ücret ödenmemektedir) Avrupa'nın en düşük rakamıdır. Bu hakkın ellerinden alınmaması için Fransa'daki öğrenciler, iki yıl önce CPE (Yeni İşe Alma Kontratı Yasası) karşıtı eylemlerde olduğu gibi, tüm üniversitelerde boykotlar örgütleme çabasındalar. Şu ana kadar pek de başarılı oldukları gözlemlenemese de ufak da olsa bir gündem yaratmayı başardılar.

CPE ve LRU

CPE ile birlikte Fransa'da yeni mezun öğrencilerin önlerine iki yıl deneme süresi konuldu. Bu süre zarfında çalışanın "deneyimsiz" işçi maaşı alması ve herhangi bir neden gösterilmeksizin işten çıkarılabilmesi söz konusu olmuştu. Hatırlayacaksınız, tüm üniversitelerde boykotların boy göstermesiyle de yasa geri çekilmek zorunda kalmıştı. Şu an ki durum ise biraz daha farklı gibi görünüyor. Özerklik Yasası'nın öğrencilere kısa vadede getireceği kısmi avantajları mevcut. Buna göre öğrenciler, şirketlerle ortak çalışma esnasında kendilerini gösterme fırsatı bularak iş bulma avantajlarını artıracaklar; böylece şirketler de ihtiyaçları olan iş gücü ve araştırma imkanlarına daha kolay ve ucuz bir şekilde erişebileceklerdir. Durum, ilk bakışta gayet masum ve "mutual" bir tablo çiziyor. Ancak fırsat eşitliği lafını dilinden düşürmeyen Fransa, burada bir fırsat eşitsizliğini gündeme getirmektedir. Araştırma geliştirme olanaklarını da şirketlerin kendi projeleri için kullanmalarına izin verecektir. Kaynak arayışında olan üniversitenin patronu da (eski adıyla rektör), şirketlerin ihtiyaçları doğrultusunda, okulun imkanlarını en çok gelir getirecek bölüm için kullanmaktan kaçınmayacak; hocaların da bilimsel olmayan anlamsız bir piyasa yarışına girmeleri de işten bile olmayacaktır.

Böyle bir durumda ise boykotların örgütlenememesinin temel nedeni, kısmi avantajların reklam edilerek işin diğer yanının öğrencilerin gözünden uzak tutulmasıdır. Boykotları örgütlemeye çalışan çeşitli sosyalist grupların en büyük hataları ise CPE'de olduğu gibi bir tepki yaratmak isterken, LRU için de aynı metotları kullanıyor olmalarıdır.

Ancak olayın iç yüzünün daha açık bir dille anlatılması gerekmektedir. CPE'de ciddi bir teorik altyapı kurmadan yasanın içeriğini çok az da olsa gündeme getirmek boykotları örgütlemek için yeterli oluyordu. LRU'da ise öğrencilerin kısa vadedeki "avantaj"lara kanmamaları ve boykotlara katılmaları için onlara ciddi bir teorik altyapı kazandırmak gerekiyor.

Üniversitede boykot yapmak denince Fransa'da akla okul işgali geliyor. Öğrenciler ancak derse girmemek gibi bir tepki gösterebilirler. Bunun daha da ilerisi olan işgal ise, derse kimsenin girmemesini garantiye almak için okulun kapılarının öğrenciler tarafından kapatılmasıdır. İşte Fransa'da öğrenciler için klasik boykot şekli budur (*blocage*). Boykot olduğu gün herhangi bir ders işlenemez, kimse binaya giremez, boykot gözcüleri de "*blocage*"ı sağlama almak için kapıda beklerler. Boykotun yapılmasına da tüm okula duyurulan genel toplantılarda karar verilir (*Assemblée Générale*). Bu toplantılar öğrenci sendikası tarafından örgütlenir ve tüm okul bu toplantılardan haberdar olur. Eger bir sonraki gün veya herhangi bir tarih için "*blocage*" kararı alınırsa kapıyı kapatacaklar o gün belirlenir. Bu gibi durumlarda polisin öğrencilere karışması söz konusu değildir.

Sonuç

Bildiğiniz gibi Türkiye'de öğrencilerin böyle hakları bulunmamaktadır. Türkiye'de basın açıklaması yapmak bile gözaltına alınma, kötü muameleden geçme sebebidir. Hatırlanacağı gibi iki yıl önce İTÜ'de şenlik yapmaktan dolayı 100'ü aşkın öğrenci gözaltına alınmış ve kötü muameleye maruz kalmıştı. Ancak şunu da belirtelim Fransa da kendine özgü bir demokrasiye sahip olmasına karşın, kendi sistemini tehdit edecek herhangi bir durumda "gerekli" sertliği kullanmaktan ve insan haklarını hiçe saymaktan çekinmemektedir. Nitekim Paris'in banliyölerinde devletin yaptığı baskılar bunun ufak da olsa bir göstergesidir.

Olumsuzluklara, kısıtlı sayıda taraftara sahip olmalarına karşın Fransa'daki öğrenciler bu kötü gidişata bir son vermek için öyle ya da böyle bir mücadele içerisindedir. Ellerinden gelen çabayı gösterip kazanacaklarına inanıyorlar. Bizler de ancak 1/10'luk kesimin üniversiteye girebildiği bu ülkede onların çabasını örnek almalı, ne kadar zor olursa olsun kendi ülkemizdeki duruma da ilgisiz kalmamalıyız.

Bilim, Savaş ve Sınır ötesi, "Ötekiler"...

YÜCEL OZAN

Dünyadaki bilim insanlarının %50'den fazlası savaş teknolojileri için çalışıyormuş...

Dünya üzerindeki yönetimlerin mantık sistemi "sorunları" militarizmle çözmeye endekli olunca bu da doğal bir sonuç oluyor sanırım! Devasa bir beyin gücü, çıkar ilişkileri temelli sistemlerin, çıkarlarını korumak ve artırmak üzere harcanıyor. Dünyada çözülmesi gereken o kadar fazla sorun var ki, oturup düşününce insan üzülmüyor. Bir süre daha dünyamız can çekişe çekişe, içinde yaşayanlar acı çeke çeke yaşamak durumunda gibi. Bakalım dünyayı bu durumdan ne zaman kurtaracağız?!

Tabi sadece bilimin büyük oranda israfı değil, maddi kaynakların, iş gücünün, paranın da israfı söz konusu. Büyük düşmanlıklar, büyük düşmanlar peydahlanıyor; güven ilişkilerinin olamayacağı, birbirinin ayağını kaydırıp pastalardan büyük paylar almanın söz konusu olduğu bir dünyada; silahlanma, "güçlü" olma iddiasında olan ülkelere, güçlü olmaktan çok uzak ülkelere kadar, gelirlerden aslan payını alan hareket oluyor. Şimdi sayılara, oranlara dalmayalım...

Peki bilimsel düşünüş tarzının temelinde bu tarz bir yaklaşım mı vardır? Bilimsel yöntem bizi sorunları bu şekilde çözmenin doğru olduğu sonucuna mı götürür? Olayları sebep sonuç ilişkisi içerisinde inceleyip bu şekilde bir senteze gitmeyi mi gösterir yoksa bilimsel düşünüş? Ülkeleri yönetenler, siyasi iktidarların bileşenleri... Açıkçası onların bilimsel yöntemlerden bihaber olduğunu düşünmüyorum, hatta bu bilimsel yöntemi; direk "nasıl kârlı çıkarım"ın cevabını bulmakta kullandıkları insana daha mantıklı geliyor! Neyse bu sorunun "çözümü"ne girmeyelim, bunu pratik anlamda engelleyecek güce kimse sahip değil bugün için zaten.

Tabi yapabileceğim bir şeyler var...

Tepki duymak, kafa yormak, sorgulamak; düşüncelerimi dillendirmek...

İlk elden bunları yapmak mantıklı görünüyor. Olaylar akıp giderken farkında olmadan çoğu kez akıntıya kapılıp gidiyoruz, dünyayı saran bu militarizme yaklaşımımızın ne olması gerekir genç mühendis adayları olarak? Bu tarz soruları sormuyoruz o bahsettiğim akıntıya kapılmamız sonucu.

Biz mühendis adaylarına; bu savaşlar, ülkemizde militarizme ayrılan kaynakların fazlalığı, şu anda bombalanan Kuzey Irak toprakları ne gibi etkilerde bulunuyor? Eğer bizzat militaristler tarafından yaratılan akıntıya kapılırsak

cevaplarımız hazır olur: "Birçok düşmanımız var, askeriye o kadar kaynak ayırmak zorundayız", "Terörden kurtarıyorlar operasyon yapıp, gideriz bombalarız tabi kardeşim." Bunlar çoğaltılabilir ve olayların özünden çok uzaklar; fakat sorgulanmadıktan sonra belki de her insanı tatmin edecek cevaplar...

Dünya, kötülüklerin olmadığı bir yer değil, elbette çocuk olmayan herkes bugünün dünyasında askeri kuvvetin olması gerektiği sonucunu çıkarabilir. Ama sorun, bu askeri kuvvete yurdunun kaynaklarının ne kadarını verdiğin. İnsanlarının vergilerinin ne kadarını verdiğin. Ülkemizde ve dünyanın diğer yerlerinde bunun için çok fazla kaynak harcadığı, insanların temel ihtiyaçlarının bile karşılanmadığı koşullarda askeri harcamaların devasa boyutlarda olduğu bir gerçektir. Bu gerçek, bazı politikaları değiştirmelidir...

Örneğin, biz okulda daha iyi mühendislik eğitimi alabileceken, neden bir füze parası için, iyi laboratuvar koşullarından olalım? Bütünlüklü ve daha bilimsel bir eğitimin olanakları bana yaratılmadıktan sonra niye emperyalist silah tekellerine milletin parasını verelim? Elektrik-Elektronik, Bilgisayar alanlarında büyük projeler yapabileceken, neden olanaksızlıktan ufak tefek projelerle okul hayatımız sonlansın?

Bunlar yapılması imkansız değişimler değil. Ama şöyle bir gerçek de var ki; "Hak verilmez; alınır." Bugün bu isteklerimizi koparıp alacak güce sahip değiliz; ama yarın Fransa'daki gençler gibi, hatta daha da iyi olmayacağımızı da kimse söyleyemez!

Peki sınır ötesi hakkında fikir yürütüyor muyuz? Yoksa

yaygın medyadan verilenlerle mi yetiniyoruz? Açık olan bir şey var; o da sınır ötesinin sorunları çözmeyeceği. Bugüne kadar yıllarca askeri bir politika olarak denedikleri (23 kez) ama hiçbirinde de sonuca ulaşamadıkları bir yöntem. Oraları bombalayarak, ancak bayrak yürüyüşleri yaptırarak galeyana getirdikleri insanlara "boş durmuyoruz" mesajı verirler; oraları bombalayarak, ancak sorunun daha da derinleşmesine ve bu ülkedeki insanların daha fazla acı çekmesine sebep olurlar. Siyasi rantlarını artırmanın, konumlarını sağlamlaştırmanın aracı haline getirirler sınır ötesi operasyonu; bizim ruhumuz bile duymaz bu tür şeylere hizmet ettiğini.

Zaten ruhumuzun bile duymamasını medya aracılığıyla sağlıyorlar sağ olsunlar. Olayların perde arkasında dönenleri bilebilmemiz için onların akıntısından çıkıp; önyargılarımızla boğuşarak gerçeklere ulaşmaya çabalamamız gerekiyor. Ancak bu şekilde perde biraz daha aralanabiliyor.

Sınır ötesi operasyon demek, savaş demektir. İki halkı birbirine karşı kışkırtmak, milliyetçiliği körüklemektir. Peki savaş zorunlu bir tercih mi? M.Ö 400'lü yıllarda yaşamış olan savaş sanatları ustası, general Sun TZU bile "**Savaşmadan kazanmak en iyisidir**" demiştir; savaşın acı sonuçlarını, yıkımını defalarca görerek. Savaş yerine, sınır ötesi yerine yapılacak başka hareketler olamaz mı?

Var...

Oraya attıkları bombaların, kullandıkları yakıtın parasının; kısacası yaptıkları masrafın Kürtlerin yoğunluklu yaşadığı

bölgelere yatırım olarak gitmesi sağlansa bile, bu konuda önemli adımlar atılmış olurdu. Sadece "yatırım" yönüyle de bakmak hata olur; bunun sosyal kültürel yaklaşımları, açıkları da kapsamı gerekir. "Niyet önemli" derler ya, öyle... Eğer Kürt sorununu çözme niyetiyle, kararlılığı ile hareket edilirse bunun çözülmemesi için bir sebep kalmaz.

Türkiye'de yaklaşık 25 milyon Kürt yaşıyor. Bu insanların özellikle şehirlere göçen kesimleri dillerini konuşamaz hale geliyor; şehirde yetişen, etrafında kendi dilini konuşacak çok insan olmayan bir Kürt, Kürtçe'yi öğrenemiyor... Neden öğrenemiyor mesela? Bu, sorunun sebeplerinden biri değil mi? Hala yasak bir sürü Kürtçe müzik eseri var, radyolarda falan çalınamayan... Ve Kürtçe kitap da yayınlamak kolay değil hâlâ. Mesela savaş naraları atan "yöneticiler", acaba savaşma isteği kadar bu sorunları da çözmeye kafa yoruyor, Mecliste bu sorunlar için "bir günde tezkere" geçiriyor mu? Ne yazık ki hayır... İktidar siyaseti böyle bir şey...

Sebepler ortadan kalkmadan sonuçlar yok olmaz. Kürtlerin, yönetimin istemediği gibi davranması bir sonuç; bunun sebepleri çok uzun yıllardır, Cumhuriyetin başından beri var ne yazık ki, bunlar kalkmadıkça uçaklar yollayıp bilmem nereye bomba yağdırmanın hayata, vatandaşlara bir katkısı olmayacaktır.

Karşı tarafı dinlemeden, anlamadan, beraberce sorunu çözmeye çalışmadan da yapılacak her militarist hareket bu şekilde vatandaşlara, mühendislik eğitimine, mühendisliğin kendisine zarar vermeye devam edecek ne yazık ki...

İstanbul'u Dinliyorum Gözlerim Yine Kapalı...

Korkuyorum tarih boyunca gördüklerimden; on bin yıl önce verdim ilk ekinimi insana. Kaleler kurdu etrafıma Cenevizliler, üstüme bir tane de kule düşman beklemek için. Ticaret yolu olduğunu anladım, bağrımdaki boğazın, paylaşamadılar bugüne kadar. Sonra surlar çevrildi etrafıma; içimde sadece belli insanlar olsun, ben onları besliyeyim diye. Böyle bir amacım olmadı; ben hiç ayırmadım insanın dilini, dinini, rengini, hep kucaklamaya çalıştım. Toplar gördüm, deniz aşırı geçen gemiler, kuşatmalar, o surları saran yaralar gördüm; bağrımda gedikler, ölümler gördüm, o kuleyi diken Cenevizlilerin amacıyla savaşanları gördüm. Saraylar, şaşalı günler, zevk-i safa dönemleri gördüm; sonra halktan habersiz vergi bekleyen saraylar... Çok geçmedi aynı saraylarda kardeşin kardeşi öldürdüğünü gördüm, izledim hepsini. İsyandar gördüm saraya; millet yaratmaya çalışan batıcı, elitist insanlar gördüm. O devrin yıkılışını gördüm. Sonra gemiler geçti üstümden mütemadiyen; 2. Dünya Savaşı'nda açlık gördüm. Karanlıklar, elektrik kesintileri gördüm gecelerce süren; Alman gemileri bağrımdan geçerken sırf insanlar görmesin diye. Eylüller gördüm insanların kovulduğu, dükkanların yağmalandığı; diğer yandan tankların üzerimden geçtiği eylüller gördüm. Yıllar geçti hep üzerimden, toplumlar geçti ve sonunda insanlar gözlerini kapatmaya başladı benim gördüklerimi görmemek için. Ve iki gemi daha geçti boğazdan; bu sefer iki Amerikan gemisi. Işıklar kapatılmadı, bas bas bağırarak geçti gemiler; çünkü gözü kapalıydı artık halkın, savaşa unutulmuştu ülkenin içinde var olmasına karşın ironik bir ruhla....

UMUT ÇAĞATAY ZENGÜL

AYDINLATMA

TAYLAN YETİL

Giriş

Işık, insanoğlunun hayatında yaşamsal bir öneme sahiptir. İlk kültürlerde güneşe bir tanrı olarak tapınılırdı. Tanrı, bitmeyen ışığı ile evrene hayat veriyor ve gece gündüz dönüşümünde gücünün varlığını gösteriyordu. Işık ile yaşam birbirinden ayrılmaz iki kavramdır. Öyle ki, çevremizi algılamamızı sağlayan, vücudumuzdaki 5 duyardan göz, bu algılamamızı yüzde 80'ini oluşturmaktadır. İnsanoğlu, araştırma ve çevresindeki bilgileri toplayarak dünyayı tanıma sürecinin çoğunu gözleri ile yaşamıştır. Işık ise söz konusu algılamayı mümkün kılar.

Işık sadece görmemizi sağlayan bir faktör değildir. Aynı zamanda psikolojik ve zihinsel olarak da iyi hissetmemizi sağlar. Aydınlatma seviyeleri, renkler, gölgeler ve şekiller, ışığın değişimi yaşamımızın dinamiğini oluşturur. Örneğin güneşli bir günde neden kendimizi mutlu hissederiz? Çünkü yüksek renk kontrastı, yani gölgenin daha koyu ve direkt güneş ışığına maruz kalan yerlerin daha aydınlık olması psikolojik olarak bizi olumlu yönde etkiler. Yetersiz ışık veya ışığın yokluğu, kişinin kendini güvende hissetmemesine çevresinden bilgi alamamasına ve yaşamsal ihtiyaçlarını karşılayamamasına neden olur. Yapay ışık, karanlıkta geçen saatler boyunca kendimizi güvende hissetmemizi sağlar.

Genel Bilgiler

Işığın boşluktaki ve havadaki hızı, genellikle yaklaşık 3×10^8 m/s ya da 300.000 km/s olarak kullanılır. Buna göre ışığın dünyaya ulaşması için aydan yaklaşık 1.3 saniyeye, güneşten yaklaşık 8.35 dakikaya ve en uzak spiral gökadalardan ise 5 milyar yıldan daha uzun bir süreye ihtiyaç vardır.

Beyaz ışığın farklı renkler içerdiği, ilk kez Newton tarafından bulunmuştur. İnce bir ışık hüzmesi bir cam prizmaya yönlendirilecek ve prizmadan çıkan ışınlar beyaz bir yüzeye yansıtılacak olursa, renkli ışık tayfı gözle görülebilir. Newton bu deneyin devamında, prizmadan çıkan renkli ışınları ikinci bir prizmaya yöneltmiş ve ikinci prizmadan bu kez beyaz ışık çıktığını göstererek, beyaz güneş ışığının aslında tayftaki tüm renklerin bir bileşkesi olduğunu kanıtlamıştır.

Dalga boyunun birimi nanometredir (nm). Bir nanometre, 10-9 metreye ya da 10-7 cm'ye, yani bir santimetrenin 10 milyonda birine eşittir. Işık, elektromanyetik ışınının gözün hassas olduğu alanı kapsayan görece ufak bir bölümüdür. Işığın tayfı, 380 nanometre (mor) ile 780 nanometre (kırmızı) arasındaki dalga boylarını kapsar.

Augustine Fresnel, her rengin kendine ait bir dalga boyunda oluştuğunu ortaya çıkarmıştır. 780 nm üzeri IR (Infrared), 380 nm altı UV (Ultraviole) ışıktır. Güneş ışığındaki UV-A (315-380 nm) bronzlaşmayı sağlar.

UV-B(280-315 nm) cildi kırmızılaştırır, D vitamini içerir, fazlası zarar verir.

UV-C (100-280 nm) de hücreler yok olur (bakterileri yok etmek için kullanılan ampuller).

Genel Büyüklükler

Işık akısı(Φ):

Bir ışık kaynağının her doğrultuda verdiği toplam ışık miktarıdır. Ölçü birimi lümen(Lm)'dir.

Işık Şiddeti(I):

Noktasal ışık kaynaklarını tanımlar. Işık kaynağının belirli bir doğrultuda yaydığı ışık akısının miktarıdır. Işık kaynağının verdiği ışık akısı sabit olduğu halde, çeşitli doğrultulardaki ışık şiddetleri farklı olabilir. Ölçü birimi candela (cd)'dir.

Parıltı(L):

Aydınlatma ya da ışık yüzeyindeki parlamamın insan gözü tarafından algılanmasıdır. Birçok uygulamada parıltı, kaliteli aydınlatmanın göstergesidir. Ölçü birimi cd/m^2 'dir.

Aydınlatma Düzeyi(E):

Işık kaynağından birim yüzeye düşen ışık akısı toplamıdır. Aydınlatma düzeyi yatay ve dikeyde ölçülür. Aydınlatmada görsel ve teknik konforu sağlayabilmek için bu iki doğrultudaki aydınlık düzeylerinin oranının 0.25'ten az olmamasına dikkat edilmelidir. Ofis ortamında bu oran 0.50-0.60 arası olmalıdır. Depo, mahzen gibi yerler için bu oran önemsizdir. Aydınlatma düzeyinin ölçü birimi Lux'tür. Lux birimi hakkında fikir edinmek açısından şu örnekleri vermek mümkündür: Güneş ışığı yaklaşık 100.000 lux, bir ağaç gölgesinde 10.000 lux gibi bir aydınlık düzeyi sağlarken, ay ışığında bu değer 0.2 lux'tür. Çalışma ofisinde ortalama 500 lux, mutfakta 250 lux aydınlık düzeyine ihtiyaç duyulurken hastanelerdeki operasyon masasında 20.000 lux'lere kadar çıkmaktadır.

Nasıl Görürüz?

Gözün optik bileşenleri bir fotoğraf makinasına benzetilebilir. Görüntü oluşumu korneadaki optikler, lensler ve sıvı tabakası ile gerçekleşir. Lenslerdeki ışığı kıran yapıdaki eğim, görülmek istenen objenin farklı merkez mesafelerine bağlı olarak değişim gösterir. Yaşın ilerlemesi ile bu değişim kapasitesi azalır. Lenslerin arkasındaki iris, ayarlanabilir merkezi açılmayı, yani gözbebeğini ayarlı bir diyafram olarak kullanır ve algılanmak istenen objenin 1:16 aralığındaki ışık akısını düzenler. Aynı zamanda alanın derinliğini değerlendirir. İçteki göz, camı tabaka adı verilen şeffaf ve saydam bir kütle ile doldurulmuştur.

Parıltının seviyesine bağlı olarak, iki tip görme hücresi, görme işleminde rol alır: Çubuk ve koni. 120 milyon çubuk hücresi, parıltıya duyarlı; ancak renk algılamada duyarlıdır. Bu nedenle en aktif olarak daha az parıltı seviyelerinde, yani gece görmesinde rol alırlar. Maksimum hassasiyeti 507nm'deki mavi-yeşil renk aralığıdır. Koni hücrelerinin yaklaşık yedi milyon tanesi renk algılamada daha hassastır ve gün ışığındaki yüksek parıltı seviyelerinin algılama işlemini üstlenmiştir. Maksimum hassasiyeti 555 nm'deki sarı-yeşil renk aralığıdır.

Adaptasyon

Gözün daha yüksek ve daha alçak parıltı seviyelerindeki ayar kabiliyetidir. Daha karanlık bir ortama adaptasyon, daha aydınlık bir ortama adaptasyona göre daha fazla süre gerektirir. Çalışma odasındaki aydınlık seviyesinden, geceleyin dışarıya çıkan kişinin gözünün karanlığa adaptasyonu yaklaşık 30 dakika sürer. Diğer yandan aydınlığa adaptasyon için sadece birkaç saniye yeterlidir.

Burada tünel aydınlatmasına dikkat edilmelidir. Gündüz 100.000 lux'lere varan bir aydınlık seviyesinin bulunduğu bir ortamdan tünele girilirken sürücülerin göz adaptasyonunu sağlamak amacıyla tünel girişlerine sık aralıklarla lambalar yerleştirilmelidir. Gece ise tünel aydınlatması, tıpkı normal yol aydınlatmasındaki gibidir.

Işık Rengi

İnsanlar çevrelerini yalnızca aydınlık ve karanlık, ışıklı ve gölgeli olarak değil; renklerle de algırlar. Bir lambanın ışık rengi, Kelvin (K) biriminden renk sıcaklığı Tc ile tarif edilir.

Bir "siyah cisim" yavaş yavaş ısıtıldığında, koyu kırmızıdan başlayarak, kırmızı, turuncu, sarı ve beyazdan açık maviye kadar uzanan bir renk tayfı içerisindeki renkleri alır. Sıcaklığı ne kadar arttırılırsa, "siyah cismin" rengi de o kadar beyazlaşır. Örneğin sıcak beyaz ışıklı bir akkor telli lambanın benzer renk sıcaklığı 3000 K, soğuk beyaz ışıklı bir floresan lambanın 4000 K ve gün ışığı benzeri bir floresan lambanın 6000 K'dir.

Renksel Geriverim

Kullanılan yere ve görüş amacına bağlı olarak, yapay ışığın, renk algılamanın olabildiğince hassas gerçekleşmesi gerekir. Bunun için ölçüt bir ışık kaynağının renksel geriverim özellikleridir. Renksel geriverim endeksi ne kadar düşükse renkler o kadar iyi geri verilirler. Halojen ve

akkor filamanlı ampullerde renksel geriverim Ra: %100'dür. Sodyum buharlı gaz deşarjlı ampullerde renksel geriverim Ra: % 63'dür. Civa buharlı gaz deşarjlı ampullerde renksel geriverim % 40'tır. Ampullerin renksel geriverimleri Ra arttıkça lümen değerleri azalır.

Ampuller

Akkor filamanlı lambalar;

Kapalı, tahliye edilmiş veya gaz doldurulmuş ampulde bir wolfram teli, elektrik akımı vasıtasıyla akkor hale getirilir. Bu arada ısı ve ışık oluşur. Ekonomik değildir; çünkü harcanan 100 W'ın 8 W'ı ışığa, geri kalan 92 W'ı da ısıya gider. Sıcaklık ne kadar yüksekse ışık ve renk sıcaklığı o kadar güçlü ve verimli olur.

İç aydınlatmada, avizelerde, vitrinlerde, satış mekanlarında, pasajlarda, kısacası güzel ve huzur verici ışıklarıyla bir çok yerde karşımıza çıkar.

Halojen-Akkor Lambalar;

Halojen lambalar, geleneksel akkor lambalara oranla renklerinin insan gözü tarafından iyi algılandığı daha beyaz bir ışığa sahiptir. Ekonomiklik açısından da halojen lambalar üstündür. Halojen lambalarda cam ampul daima şeffaf kalır. Dolu gazı içerisindeki halojen buharlaşan wolframın cam ampulün iç yüzeyinde toplanmasını engeller. Halojen ışığı hassas, noktasal aydınlatır. Müze objelerinin aydınlatılmasında çok önemli bir avantaj sağlar.

Floresan Lambalar;

Tüm floresan lambaların ortak özellikleri yüksek randıman, düşük elektrik tüketimi ve uzun ömürdür. Cam tüp içerisindeki civa buharı ateşlemeden sonra mor ötesi ışınlar yayar. Bu ışınlar camın iç tarafındaki floresan tarafından görülerek ışığı dönüştürülür. Bir balast lambaya doğru akımın gelmesini sağlar. Yaygın bir kullanım alanına sahiptir.

Kompakt Floresan Lambalar;

Fonksiyonları floresan lambalar gibidir; ama daha az yer kaplarlar. Akkor lambalara göre daha uzun ömürlü ve daha tasarrufludur.

Deşarjlı Lambalar;

Elektrodlar arasındaki elektrik deşarjları boşalma kabındaki dolgu maddesinin ısıldamasını sağlar. Tüm deşarjlı lambalar akım sınırlandırma ve ateşleme için özel çalıştırma cihazına gereksinim duyarlar. Metal buharlı halojen lambalar, alçak basınçlı sodyum lambaları, yüksek basınçlı sodyum lambaları ve civa buharlı lambalar olmak üzere 4 ana başlık altında toplanabilirler.

Alçak basınçlı sodyum lambalar, normal atmosfer ortamı yarattıkları için dış aydınlatmada, yüksek basınçlı lambalar trafikte ve sanayi alanlarında, civa buharlı yüksek basınçlı lambalar ise fabrika hangarlarında ve trafikte kullanılırlar. Metal buharlı halojen lambaları özellikle vitrinlerde ve iş yerlerinde satış ışığı, görkemli genel aydınlatma ışığı olarak müzelerde ve sergilerde tercih edilirler.

KAYNAKLAR: GARY GORDON – INTERIOR LIGHTING

Terry Eagleton- Azizler ve Alimler (Saints and Scholars)

TUBA AYHAN

"Tarih, İrlandalı Gönüllüler ve İrlanda Yurttaşlar Ordusu'nun isyancı Cumhuriyetçi birliklerinin genel komutanı ve İrlanda'nın geçici cumhuriyet hükümetinin başkan yardımcısı James Connolly'nin 12 Mayıs 1916 günü Kilmainham Hapishanesi'nde sandalyeye bağlanarak kurşuna dizildiğini kaydeder. Ancak tarih hiçbir zaman gerçekleri en anlamlı sırasıyla kaydetmez ve estetik bakımdan en hoş biçimde düzenlemez. Napoleon Waterloo savaşından sağ çıktı ancak orada öldürülseydi simgesel bakımdan daha anlamlı olurdu. Florence Nightingale 1910'a kadar yaşadı, ama tarih açısından bunun bir önemi yoktu... Connolly'nin göğsüne 7 kurşun saplandı, ama ona ulaşamadılar, en azından burada ulaşamadılar.

Öyleyse, gelin bu mermileri havada yakalayalım, bu sıkışık olayların içinde Jimmy'nin kaçabileceği bir alan açalım ve onu tarihin kasvetli sürekliliğinden koparıp bambaşka bir yere uçuralım" diyor Eagleton romanının başlarında. Ve Dublin üzerinden uçuşa geçiyoruz, Wittgenstein'i Trinity College'da lükslerini yüklenmiş Russell ile tek sandalyeli odasında "her şeyin tam da olduğu gibi" olması üzerine sohbet ederken yakalıyoruz, Russell'a "azizler ve alimler, şehitler ve deliler ülkesi" İrlandaya gitme isteğini anlatırken.

Öte yandan Bolşeviklerden sıkılan Bahtin'i Paris'te aç gezerken görüyoruz. Viyanalı Wittgenstein İngiliz dargörüştülüğünden yorgun, yol arkadaşı Bahtin karnı aç bir halde İrlanda kıyılarında bir kulübede, ellerinden hiçbir iş gelmediğini fark edip tüm işlerini kasabanın barını işleten ayaşın manastırlı oğluna bıraktıklarında, yüksek mertebeden sohbetlerine gömülürler. Aralarına Connolly'nin de katılmasıyla yüksek mertebeden sohbetleri birden herkesin kendisini sorguladığı bir anekdotlar bütününe dönüşür. Ulysess'ten çıkıp gelen Leopold Bloom ise kulübeye ayrı bir renk katacaktır.

Birbirinden farklı, farklı idealleri farklı kültürleri olan bu üç ana karakterin söyledikleri tam da o kulübeye girselerdi söyleyebileceklerdi cinsten. "İnsanı hayvandan büyük yapan dildir, trajedisi de budur" diyor Wittgenstein ve dil ve insan üzerine bir tartışma başlıyor.

Ancak komik ve sulu bir hoşgörü anlayışından da uzak tüm karakterler, çünkü hepsinin idealleri var ve Eagleton'ın bu romanda yaptığı bize bu ideallerin öz eleştirilerini göstermek. Ağır kuramsal konuların sohbetler, betimlemeler ve yerinde benzetmelerle bir çırpıda okunur hale getirilmiş. Yalnızca geçmişini unutabilirsek özgür olabileceğimizi

iddia eden Bahtin ile İrlanda'ya tutsak olmamak için geçmişini unutmamasını öğütleyen Connolly arasındaki tartışmada, Eagleton kimseye "sen de haklısın" demeden, herhangi birinin boş vermesine izin vermeden, dinliyor ve dinletiyor konuşulanları.

Genel olarak bakıldığında ise roman tam da Althusserci gelenekten gelen Marksist edebiyat kuramcısı Eagleton'a uygun, modern kentin oluşumunu, yaşamını, modernsizimin felsefe, devrim, yoksulluk, din üzerinde yarattığı değişimleri anlatan ironik, kurmaca bir kitap, bir fikir saçılması. Bir Inarritu filmi gibi 3 ayrı şehrin, 3 ayrı kaçışın bir kulübede çarpışmasının öyküsü.

Yazar Hakkında: 1960'larda solcu Katolik bir grup olan "Slant" için teolojik makaleler yazmış olan Eagleton 70'lerden sonra edindiği Althusserci kimliğiyle tanınır.

Raymond Williams'ın öğrencisi olan Eagleton şu an Manchester Üniversitesi'nde İngiliz dili ve edebiyatı konusunda çalışan bir edebiyat kuramcısı-eleştirmendir. "Azizler ve Alimler" ile "Kuramdan Sonra" Türkiye'de en bilinen kitapları olup, yazarın çok sayıda kitabı yayınlanmıştır.

Güvenlik ve Şifrebilim

İLKER KALAYCI

Tarihçiler tarafından tarihin başlangıcı genelde yazının bulunması olarak kabul edilir. İnsanoğlu sözlü iletişimden üst aşamaya geçip söylenen ve yaşananların kalıcılığı ve bilginin aktarılmasıyla da insanlık kültürünün oluşumu için büyük bir adım atmış, "tarihi yazma"ya başlamıştır. Biz toplumsal aktarımların ve resmi "tarih yazı"larının ne kadar güvenilir, ne kadar doğru olduğu ve egemenlerin kendi iktidarlarının ellerinden alınması korkusuyla haberleşme, iletişim araçlarının güvenliği için çabalaması tartışmalarını bir yana bırakıp, iki insan arasındaki iletişim sırasında güvenlik, gizlilik ve doğruluk gibi özelliklerin nasıl sağlandığına bakalım.

Güvenlik Nasıl Sağlanır?

Yaşanılan deneyimler bilgi güvenliği için iletişim araçlarının sağlaması gereken bazı özellikleri ortaya çıkarmıştır. Bunlar günümüzde, internet gibi bilgisayar ağlarında da aranan gizlilik, kimlik denetimi, bütünlük, reddedilemezlik, erişim kontrolü gibi kavramlardır. **Gizlilik**, gönderilen iletinin içeriğinin, gönderen ve alıcı dışındaki kişiler tarafından anlaşılabilmesidir. **Kimlik denetimi**, mesajı alan kişinin göndermiş olanın kim olduğunu bilmesidir. **Bütünlük**, mesaj üzerinde herhangi bir değişiklik, oynama, düzenleme yapılmadığını garantileme işlemidir. **Reddedilemezlik** ise, gönderen kişinin alınan mesajı daha sonradan "göndermediği" konusunda herhangi bir şekilde iddiada bulunmamasını sağlayan özelliktir. Son olarak **erişim kontrolü**, yetkisi olmayan bir kişinin o mesajı almasını kontrol eder. Bunlar yanında iletişim kanallarının gerektiğinde hazır olabilmelerini açıklayan uygunluk özelliği de sayılabilir. Yıllar öncesindeki iletişim aracı güvercinle postayı düşünürsek, mektup içinde göndereceğimiz bir mesajı aktarırken göz önünde bulunduracağımız bu kavramlar şu şekilde oluşturulurdu:

Gizlilik için mesajda ancak alıcının bilebileceği şifreli kelimeler kullanılır, kimlik denetimi için zarf üzerine mumla mühür basılır ya da imza atılır, bütünlük için mektupta ve zarfta eksiklik olmaması, mühürle iyice kapatılan ağzın açılmamış olması ve yağmurda, karda ıslanıp bozulmaması için daha korunaklı bir şekilde gönderilmesi sağlanırdı. Gönderen kişinin daha sonra "bunu ben göndermedim" dememesi için tarih, adres, imza eklenirdi. Gönderilmesi gereken son derece önemli bilgiler içinse, bir kuşa güvenilmemesi gerektiği bilinir, haberler özel ulaklar aracılığıyla iletildi. Günümüzde bir zamanların vazgeçilmez habercileri kuşların ve insanların yerini elektronik aygıtlar, bilgisayarlar ve birçok bilgisayarın oluşturduğu geniş ağlar almıştır.

Kriptoloji-Şifrebilim

Kriptoloji yani şifrebilim; güvenli gitmesi gereken mesajları şifrelemeyi sağlayan kriptografi ve şifreleri çözmek amaçlı yapılan kriptanaliz olarak iki bölüme ayrılır. En ilkel şifreleme yöntemlerinden en gelişmişine kadar bütün hepsinde az da olsa matematiksel bir taban vardır. Genelde anahtar denilen dizilerle gönderilecek mesaj bir matematik modele göre şifrelenir ve karşı taraftaki alıcıya aktarılır.

Geleneksel Yöntemler:

Bilinen en eski şifreleme yöntemi Sezar Şifresi denilen ve karakterlerin yerinin belli bir sayıda kaymasına dayanan sistemdir. Bunun yanında lineer cebirin (Hill), modüler aritmetiğin (Affine) temel alındığı yöntemler de kullanılmıştır. Mekanik rotorların şifreleme sahnesine çıkmasına başlamasıyla daha karmaşık algoritmalar üzerinden kriptolojik sistemler yapılabildiği. Bilgisayarların insan hayatının bir parçası olmasıyla daha güçlü sistemler de oluşturulmuştur. Bunlardan en bilineni DES (Data Encryption Standart-Veri şifreleme Standardı)'dır. Ancak bütün bu sistemlerin ortak yanı yer değiştirme ve permütasyon gibi işlemlere bağlı oluşu ve tek anahtarlı bir yapıya sahip oluşudur.

PGB

1991'de ABD'de Phil Zimmerman geliştirilen PGP (Pretty Good Privacy/Çok İyi Güvenlik) adlı şifreleme sistemi ücretsiz dağıtılmaya başlandı. Zimmerman neden böyle bir sistem geliştirip ücretsiz dağıtıldığını yazısında şöyle anlatıyor:

"İstihbarat teşkilatları iyi şifreleme teknolojilerine erişebiliyorlar. Büyük eller ve uyuşturucu kaçakçıları, savunma uzmanları, petrol şirketleri ve diğer dev kuruluşlar da. Fakat sıradan insanlar ve politik organizasyonlar çoğunlukla askeri düzeyde açık-anahtar şifreleme teknolojilerine ulaşacak parayı bulamıyordu PGP insanlara kendi gizliliklerini kendi ellerinde tutma yetkisi verir. Bu konuda büyüyen bir ihtiyaç var. Bu yüzden böyle bir şey yazdım."

Açık Anahtarlı (Asimetrik Anahtar Kullanımı)

Açık anahtar denilen sistemlerde anahtar başkaları tarafından da görülebilir. Bu sistemlerin en önemli özelliği matematiksel fonksiyonları baz almıyor oluşudur. Örneğin günümüzde bir çok yerde kullanılan RSA (Rives, Shamir, Adleman) asal sayıların özelliklerini kullanarak, sayılar teorisinin önemli aritmetik fonksiyonlarından biri olan ϕ fonksiyonunu kullanır.

Eliptik Eğri

Dünyada bir çok yerde kredi kartlarında kullanılan bir şifreleme yöntemi olan Eliptik Eğri şifreleme yöntemi eliptik denklemin oluşturduğu eğri üzerindeki noktaları kullanır. Eliptik eğri RSA'ye göre daha küçük uzunlukta anahtarlar kullanarak daha güvenli bir sistem sağlayabilir. Ancak henüz pratikte RSA'nın sağladığı güvenliği sağlayabilecek bir düzeyde değil.

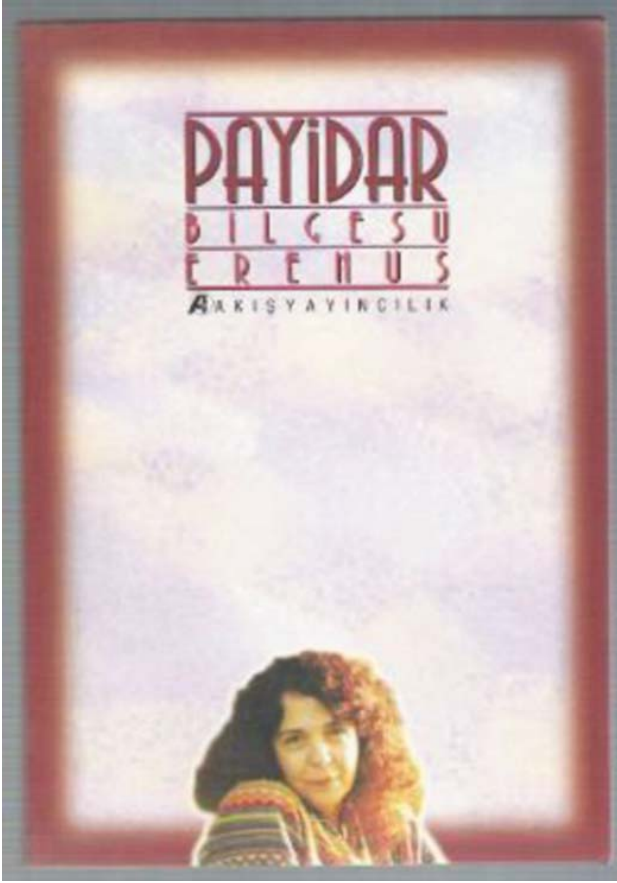
Kuantum Şifreleme:

Kuantum bilgisayarların kullanılmasıyla açık anahtarlı sistemlerin zayıf yönü olan matematiksel varsayımlara dayanıyor olması ve polinomal bir zamanda hesaplanabileceğini biliyor olmamız ortadan kalkabilecek. Ayrıca kuantum bilgisayarların sürekli ve rastgele gizli anahtar seçebilmeleri özelliğini kullanarak yapılacak teknikler ileride güvenliği sağlamada önemli bir araç olacak.

PAYIDAR

İLKER KALAYCI

“Yürünüyor. Demek ki er geç buluşulacak.”

Bir tiyatro oyununun romanı, Payidar. Kitabın ara sayfalarında bir yerdeki “yazarın notu”nda söylediği gibi, Bilgesu Erenus’a göre her oyununun; toplumsal çalkantıların belirlediği kendine özgü bir kaderi var. Bu oyun da izlemeyenlere izlenenlerce anlatılma kaderini taşıyordu. Bu nedenle kitap, “Nereye Payidar”ın kitaplaşmış hali değil; oyunun kaderinin- yani anlatımının- bir romanı. “İnsanı insanla anlatan bir sanat” eserini sözle anlatıma taşıyan bu kitap hakkında yazmak zor. Bu yazının amacı da bu zoru başarmak değil; kitabın kaderine küçük bir katkı...

120 gündür süren fabrika direnişinde umutlar yıkılmaya, sabırlar tükenmeye başlamıştır. Savaş ve Barış adında çok iyi iki arkadaşın öncülüğünde sürdürülen direniş sonlanmak üzeredir. “Zıtlıkların birliği” gibi olan bu iki gencin yanında, daha önceleri herkese mesafeli duran Dursun Ali Amca da direnişe katılmıştır. Ama günlerdir eleştiri oklarını İstrati’nin sözlerine

batırıp batırıp etrafa savurmuş; işçilerin zaaflarından sanata kadar birçok konuyla ilgili keskin düşünceleri söyleyerek göze batmıştır. Ve artık sona yaklaşırken Çin işkencesiymişçesine sürekli yinelenen ezgili ıslığıyla, çökmek üzere olan direnişin üzerine tuz biber ekmiştir. Ama Dursun Ali’nin bu melodide bunca ayak diremesi bir şeyler anlatacağının işaretidir. Ve başlar. İşçileri etrafına toplayıp yıllar öncesinde gördüğü “Nereye Payidar” oyununu anlatmaya koyulur. Ama hayatlarında tiyatroya hiç gitmemiş dinleyicilerden tiyatrodaysı gibi “görmediklerini düşlemelerini” ister. Payidar bir giyim mağazasında ‘satış elemanı’ olarak denenmektedir. Şimdiye kadar hep yoksulluklar, yokluklar içinde büyümüş ve hayallerini zengin olma üzerine kurmuştur. İşten atılan bir ‘tezgahtar’ın yerine işe girmiş, patronların gözüne girebilmek için her şeyi yapmaya başlamıştır. Payidar’ın bulunduğu yer ile hayal ettiği konumu arasındaki gelgitleri üzerinden işçiler de direnişi, düşüncelerini, geleceklerini, kendilerini ve sınıfsal konumlarını sorgularlar. Kitap bir yanda medyanın işlevinden insanların bencilliğine, tüketime ve zenginleşme hayallerine yöneltmeye; bir yandan da halkın saf geleneklerinden dayanışmaya, umuttan gerçek sanata kadar bir çok düşünceyi tiyatronun güçlü yumruğu; kalemin o ince ve sivri yazısıyla yoğuruyor.

Sadece alınterinin değil; düşüncelerin ve duyguların, gülüşlerin ve gözyaşlarının, sanatın ve sanatçının da ‘satıldığı’ bu dönemde nerede olunması; imajın kılıf olup kültürsüzlüğü örttüğü bu zamanda gücün nerede aranması gerektiğini “görmeden de düşlememizi” sağlayan Payidar; yazarın da dediği gibi bu ülkede “iyi, doğru, emekten ve halktan yana güzellikler” gibi hep Payidar olacaktır.

Nereye Payidar nereye?

Nereye Payidar nereye?

Çıkmaz bu yol, çıkmaz bu yol

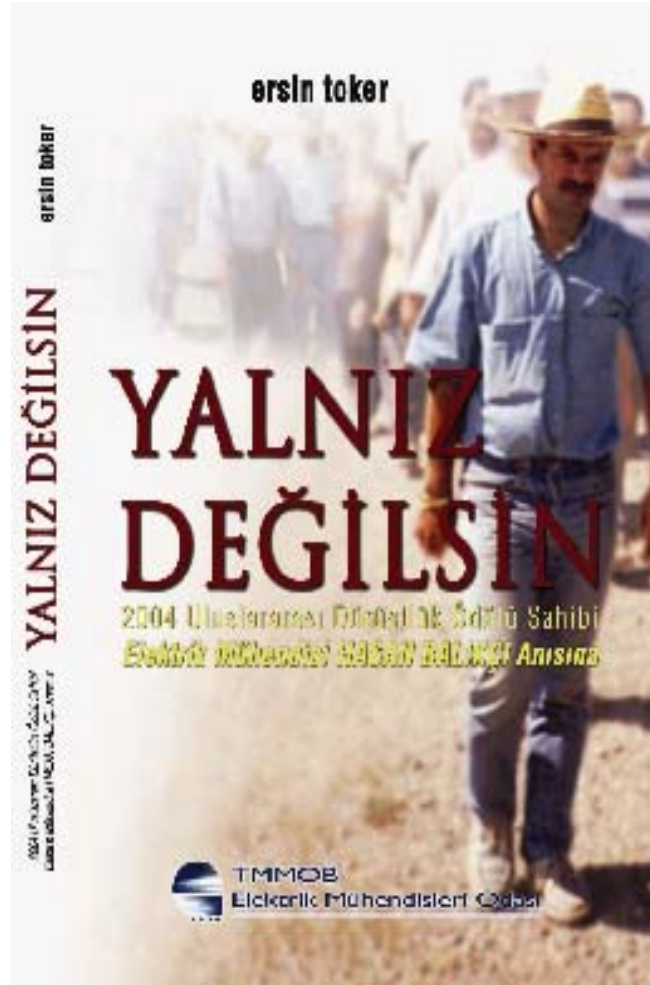
Çıkmaz bu yol bir yere

Çıkmaz bu yol bir yere...

YALNIZ DEĞİLSİN...

HAMİT UMUT AKŞAHİN

Hasan Balıkçı 1961 yılında Adana'da dünyaya geldi. İlk, orta ve lise öğrenimini burada tamamladıktan sonra 1981 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi Elektrik Mühendisliği bölümüne kaydını yaptırdı. 1987'de okulundan mezun oldu. Askerliğini tamamladıktan sonra TEDAŞ'ta görevli mühendis olarak Ağrı'ya atandı. 1993 yılına gelindiğinde ise Hasan Balıkçı ikinci görev yeri olan Adana'ya atanacaktı. Hasan Balıkçı'nın hayatına mal olacak gelişmeler de burada yaşanacaktı.

Adana'da ilk olarak Etüd Proje Müdürlüğü'nde baş mühendis olarak çalıştı. Burada müteahhitlerin getirdikleri projeleri titizlikle inceliyor, gördüğü eksiklikler giderilmeden projelere kesinlikle onay vermiyordu. İş yaşamında verdiği kıyasıya mücadele, asıl olarak kayıp kaçak servisinde "büyük müşteriler"le ilgilenmesiyle başlamıştı.

Büyük müşteriler ise "su gibi elektrik kullanan" büyük işletmelerdi. Hasan Balıkçı Türkiye'deki kaçak elektrik kullanımının, özellikle sanayi kesiminde ve imalathanelerde yoğunlaştığının ve bunun korkunç boyutlara ulaştığının farkındaydı. Ama o, bunun yıllarca gizlendiğini, sadece gecekonducularda ve Doğu-Güneydoğu Anadolu'da yaşayan

insanların hedef gösterildiğini de biliyordu. Konutlardaki büyük çoğunluğu sosyal ve ekonomik nedenlerden kaynaklanan kaçak elektrik kullanımı, sosyal ve ekonomik politikalar olmadan, halkın yaşamı düzeltilmeden, en önemlisi elektrik fiyatları ucuzlatılmadan önlenemezdi. Hasan Balıkçı, arkadaşlarına bu konuyu şu somut örneklerle açıklardı sık sık: "İki mahallenin kullandığı elektriğin tümü kaçak olsa bile, bir imalathanenin kullandığı elektrik kadar etmez!" Bu yüzden o, hedef olarak seçtiği sanayi işletmelerinin üstüne ısrarla gidip onları denetlemeye başladı. Hasan Balıkçı'nın bu tavrı kısa zamanda rant çevrelerinin tepkisini çekmeye yetmişti. Bu işin üzerine gitmesinden en çok rahatsız olan ise, Özlem Plastik'in sahibi Zeki Akkoyun'du. Çarklarını yine eskisi gibi döndürebilmek için önce bildik yöntemleri denediler. Hasan Balıkçı'ya kendilerini rahat bırakması için 120 milyar TL rüşvet teklif ettiler.

Ancak tahmin ettiklerinin aksine, bu işe yaramadı. Rüşvetle sorunu çözemeyeceklerini anlayanlar bu kez dolaylı dolaysız tehditlerle onu yıldırmaya çalıştılar. Tehditler de Hasan Balıkçı'yı yolundan geri döndürememişti. Sonuç olarak onun yaptığı çalışmalar sonucu, Zeki ve İrfan Akkoyun'un sahibi oldukları iki işletmenin yılda 165 milyar TL tutarında elektrik kaçırdığı ortaya çıkmıştı.

Hasan Balıkçı rüşvet ve tehditle 'yola getirelemeyince' onu sürgün gibi bir atamayla Urfa'ya gönderdiler. Bu altı aylık geçici bir görevdi ve 1 Temmuz 2002'de başladı.

Ancak bu görev sona ermeden Hasan Balıkçı'nın hayatı sona erecekti. 18 Ekim 2002 akşamına gelindiğinde onun arabasına arka kapıdan binen kiralık katiller tarafından katledilecekti. Hasan Balıkçı'yı rüşvetle, tehditlerle yıldırmanın onu ortadan kaldırarak ondan kurtulmak istediler. Hasan Balıkçı onurlu ve dürüst olmanın bedelini canıyla ödemişti.

Ölümünden sonra onun için ilk tören, bir dönem yönetiminde de yer aldığı Elektrik Mühendisleri Odası Adana Şubesi'nde yapılacaktı. Daha sonra ikinci bir tören de çalışanı olduğu TEDAŞ'ta yapıldı. Bu tören, TEDAŞ'ın Hasan Balıkçı için yaptığı son şey oldu. Katillerinin yargılandığı davaya TEDAŞ avukatları ve yöneticileri ancak 11. duruşmada katıldılar. Bu katılım da olayın basında ve kamuoyunda sık sık gündeme gelmesi sonucunda yaşandı. Hasan Balıkçı'ya sahip çıkanlar, yine onun gibi dürüst, namuslu ve onurlu insanlardı.

Ölümünden sonra Uluslararası Saydamlık Örgütü 2004 yılı Uluslararası Dürüstlük Ödülü'nü Hasan Balıkçı'ya verdi. Diğer birçok kişi gibi onun için de bu ülkede dürüst ve halktan yana olmanın bedeli, hayatı olmuştu.

Bizim Hasan Balıkçı'nın arkasından söyleyeceğimiz son şey ise: Onurlu, dürüst, namuslu ve halktan yanaysan; yalnız değilsin.

Kaynak: Ersin Toker - Yalnız Değilsin - EMO Yayınları